

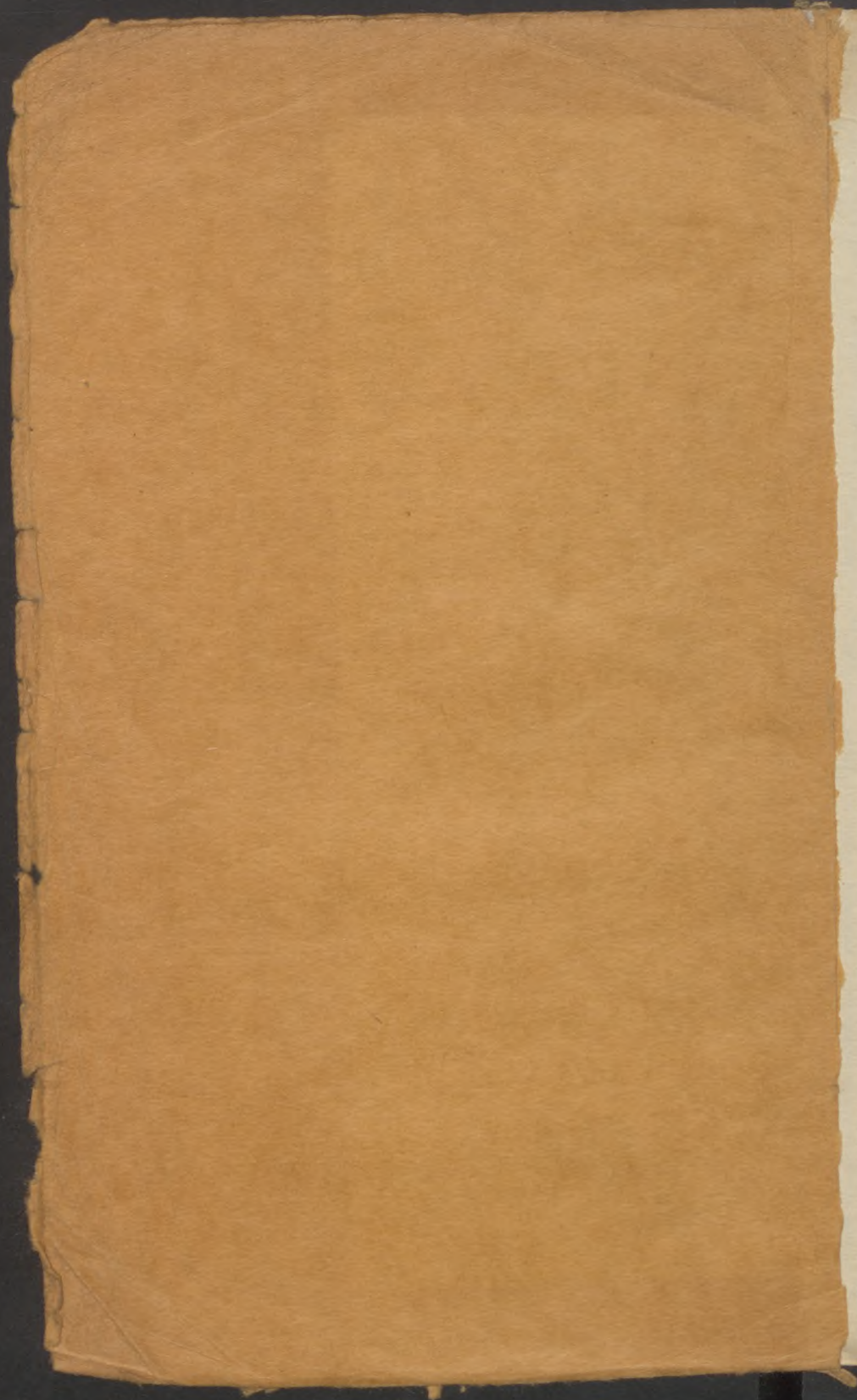
M
192.131

ROZVÁNYI VILMOS

VIRRASZTÓ

A TALTOS KIADÁSA BUDAPEST.

ROZVÁNYI VILMOS

VIRRASZTÓ

Virrasztó

1915.

40

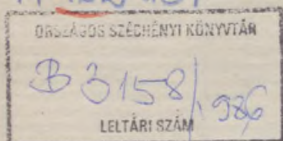
A TÁLTOS KIADÁSA BUDAPEST 1920.

Ebből a könyvből 100
számozott példány ké-
szült finom famentes
papíron a költő keze-
vonásával.

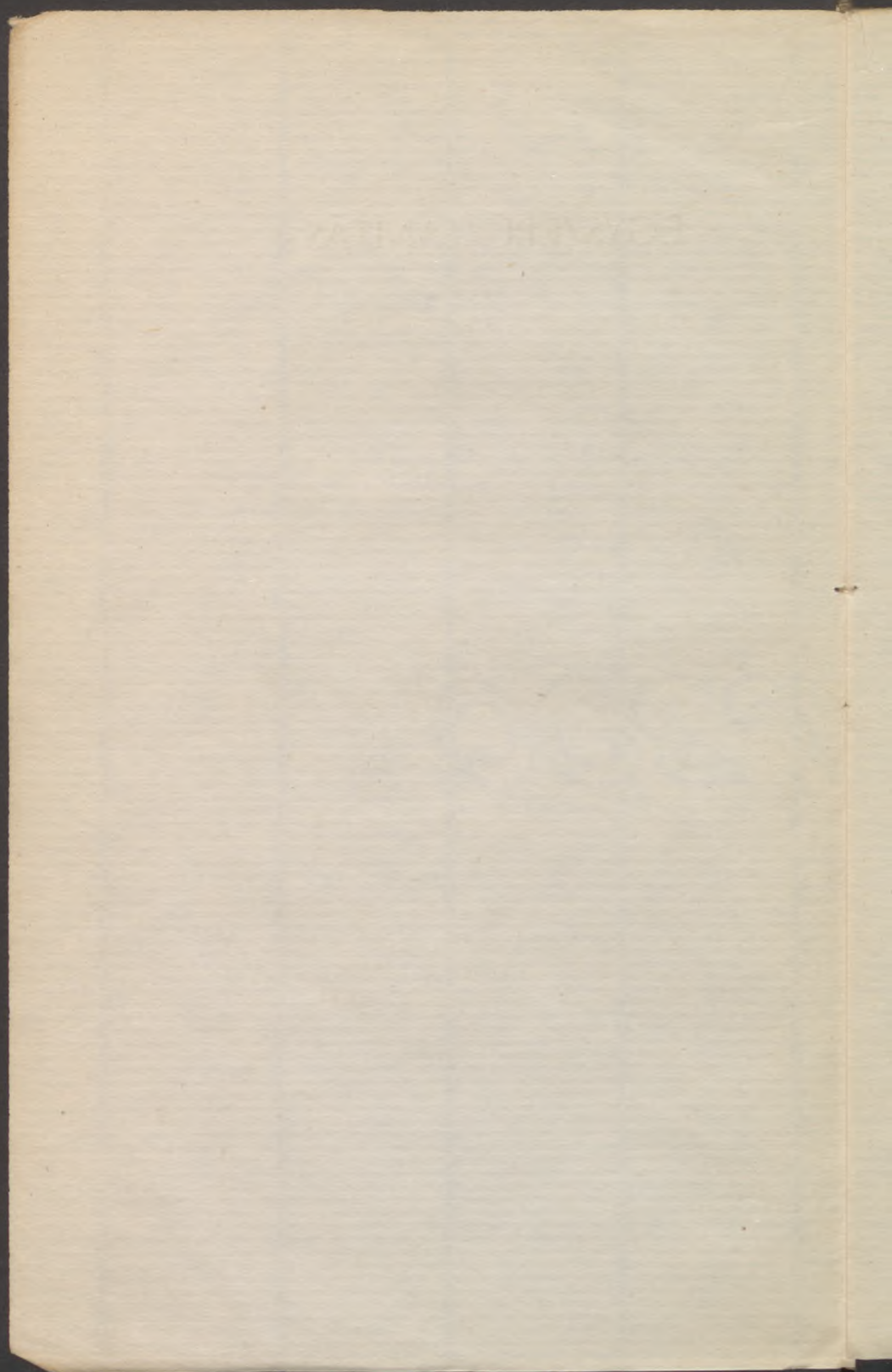
Ez a 91. számú.

Rozsányi Vilmos

M 192. 131

EGYSZERŰ TANÍTÁS

ÖRÖK RITHMUS.

Hívtad anyagnak, erőnek, világnak,
Asszonyoknak, pénznek, mert bús méheikben
Ezek mindnyájan Öt hordják királynak . . .
És Néki mégis csak egy neve van: Isten.

Ha belenéztél: bús magaddá vélted
Így merészkedtél a Vele való harcig,
De így tudtad meg, hogy minden emberélet
Az Ő álma s Ő tebenned is alszik.

Im sorsod egyszerű képe. Gyermekek mókáz
A tükör előtt nyöszörögve, kacagva.
Pojácát, hőst, ördögöt, angyalt próbálsz
S a Szent Tükör ezt mind magába fogadja.

Magadnak szól Neki szóló szerelmed.
Örök titok. Eszed hiába harcol.
Halálod percén Ő fölébred benned,
Te pedig Benne csöndesen elalszol.

Ember és Isten kölcsönös nagy álmok,
A végtelenség legszebb dalai;
Az Örök Rithmus őrzi a világot,
Hogy ébren legyen mindig valaki.

1920.

GONDOLAT DICSÉRETE.

A homlokom, mint régi büszke dóm
Magasívű s a menny felé mutat;
Bent agyvelőmben ül egy tarka gnóm,
A templom papja; neve: Gondolat.

Ez mondja bent örökszép nagymiséit
S megáldoz minden reggel kedvesemnek,
A vágyaim, mint szent kórus kísérik
S víg tömjénfüst köszön a szerelemnek.

Békülten egybeforr a tiszta papban
Minden szépsége a forgó világnak
És benne is, mint minden gondolatban
Egy örök Isten s egy szerelmes állat
Élik a szent fényt, melynek neve: Élet.
Nem ismer gátat és nem hord keresztet
A Lét egész teljében az övé lett,
Mert élhet, halhat, ölhet és szerethet.
Öröklétű, mert kőben is tud élni,
Mindenható, mert szóval is tud ölni,
Irgalmas, mert tud önmagától félni,
Szent testhagyó, ki testemet betölti.
Van illata: jobb, mint a friss mezőknek,
Hol gólyahír és zsálya ontja lelkét,
Van színe, hangja: szebb, mint szeretőknek
Mert örzi test és lélek egybekeltét.

Ezerszer sűrűbb élet ez a tettnél
A sár törvényei hozzá nem érnek;
Ó szent pap ez, akiért mindenneknél
Szebb híre van az ember életének!

Egy néma szűz, az álom, minden éjjel,
Násszal fogadja őt fehér ölébe
S mikor ők ketten elaludtak mélyen —
Olyankor van a titkok születése.

1920.

ÉLET ÉS GONDOLAT TISZTELETÉN.

Egy célú, más utú barátainnak.

Az Élet s Gondolat tiszteletére
Egy legyen mindég a te templomod,
Mert Te a te hitedet
— Ha fűszerezted Istennel, ha nem;
Ha odaadtad népednek, ha nem;
Ha ölsz szerinte, vagy ha halsz, ha élsz —
Másutt mint tett ormán nem hordhatod
S bár hazugság kormán elronthatod,
Mint a legszebb nyárhajnal-horizontot;
Te és a sorsod, a hited és a tetted
Szűzen, vagy ringyóul, de mindég egyek,
S a sorsod vagy kell, vagy nem; de ha kibontod.
Viselendő minden szent bélyegével.

Aki vagy, vedd zászlóul s hordjad elől,
Mert nincs mit futnod önmagad elől.
Tudj egyet: földi sor senkit nem ítélhet,
Mert pillanatot a pillanat nem mérhet.

Mi a mi arcunk itt a földi szennyben?
Rög a rög mellett, omló, döglő, beteg rom,
Amit valami füllede vak elektrom
Bújtogat ölni, halni, élni, múlni;

Egymásnak gyűlölet s szeretet szerint
Széthányt szemétdomb. De vajjon pereink
Multán, Isten szívére téve
Nem lészen-é hátha csak egy egyetlen
Harcoló a törvény szerint való:
Vagy Te, vagy Én —
De az egyetlen, tiszta gyémánt
Az Isten szívé?

A Cél vagy megöleli minden véres fiát,
Vagy egy hiján a többi mind elejti;
Mit tudhatod? De ha szíved kiállt
Szent harangzúgással a testedbe
Üdvözölni az életet,
Nincs mit tenned, mint magadat viselni.

Az Élet és Gondolat tiszteletén
Egyetlen egy templomod felemeljed
S ha fűszerezted Istennel, ha nem;
Ha odaadtak népednek, ha nem;
Ha ölsz szerinte, vagy ha halsz, ha élsz —
Te és a sorsod, a hited és a tettered
Szűzen vagy ringyóul, de mindig egyek.

1920.

EGYSZERŰ TANÍTÁS.

Akinek méhe lelkedet kitalálta,
Ki első buktodon az Istenig sikolt;
Kit megcsalsz, bántasz és a fehér halálra
Bizol, amikor mindent meg nem old
A sziveden, sorsodon s eszeden . . . Oh, de
Akit mégis fölimádasz a Mária-sorig
Az első férfi-síráskor, ha életed eltörik;
Mert hűs hittel ő itatott mindakkorig,
A keserű, véres, nagy férfitörig; —
S ki érető szent májusi záport szór le
Könnyeiből kiszikkadt földeidre:
Az az anyád!

Akiért hegyek közt legmagasb vágyol lenni,
A legdúsabb mező, a legszebb erdő fája,
Aki a jajt-bajt szivednek kitalálja;
Akiért, vak csillag, sorsodon viasszazédülsz
És mézet adsz enni a négyéves korodnak,
És tizenötéves szép testedet megejted,
És könnyet adsz gyöngyül, a húszévi borodnak
És régi, szép magad' mind életben felejtet,
S az emberek közt mind emberebbé szépülsz,
Hogy végül is rád hasonlít az Isten arca;
Aki akkor a vágyak szent tükrét eléd tartja:
Az a szeretőd!

Ahol csóкод s szád közé gonoszok sara torlik,
S kenyered s fogad közé éhes irigység karma;
Aholott nyelved mind önnevedbe romlik,
S élsz — magadból kiszórtan, mint kigyúlt aklok barma;
Hol pilléreid alatt a partok beszakadnak
És felvérzik a szived, a szemed, szád, a lelked;
De, mert templomod s oltárod edényeit leverted,
Nincs semminő vized már a megtisztúlásra;
Ahol magad vagy, s anyád és szeretőd is tagadnak,
Mert kishittel önhittséged elöl eltakarnak,
Hogy magad légy, szegény seb, s ne fájhass
csak magadnak: —
Az az életed!

Amikor aztán óvatos, erős lelkek
Kirakják föléd a csillagaidat mind,
Amiket te kerestél fényleni embereknek
S egy kéz leveszi lelkedről azt a nagy kint,
Amelyet testnek hívnak; s a szép igazság
Földेरül a siratók mély szemében,
Hogy bizony, minden voltál: a „legmagasb hegy” is,
A „legszebb fa” is az erdő sűrűjében,
A „legdúsabb mező” is, de az „örök seb” is,
S mindez egy ismeretlen, sötét magasság
És egy végtelen fény sugár csatája volt csak:
Az lesz a halálod.

1919.

GOND!

Hét gyermek sorsából voltál Te kirakva
Szent glóriául az anyám homlokán
S azóta lehet álcád bármi tarka;
Oly jól, mint én, nem ismer senki tán.

Ismerlek én azóta száz alakban;
Bankár körme fölött mint lila lángot,
Mint néma, zöld fényt külvárosi salakban, —
Rongyban, selyemben lelkem ezerszer látott.

S volt bennem Rólad mindig egy-két zsoltár,
Víg tömjénfüsttel üdvözölt szívem,
Mert selyemben vagy rongyban, — de ragyogtál
Az élet tarka, szent színeiben.

De most, hogy gyerektől, aggtól, szeretőktől
Életre-halálra szeded a véres sarcot
S küszöbünk husvéti jelével nem törődöl;
Oly rútul egyforma, Gond, oly rút az arcod!

Be' megvetnélek, Gond, be' megvetnélek,
Mikor vad körmöd meleg szívemre csattan;
Mert miattad rothad el száz szépség, ezer lélek,
Ha így jössz el, — szint-vesztett, egy alakban!

Be megvetnélek, amiért tiszta vágyak,
Hit, erő, s akarat ellen törsz pörül, —
Csak ne láttalak vón' egyszer glóriának
Fiatal anyám szent homloka körül.

1919.

HELLÉN NEVETÉS, NÁZARETI SIRÁS.

Anákreon és Krisztus koszorúja
Harcol életünkben. Kétsarkú a lelkünk.
A vágy és a hit, a gond és a könny
El nem igazodik soha-soha bennünk,
Holott oly szép s oly egyforma a testünk
S a lelkünk minden dioníziája;
Még a parancs is egy: „Szeress!” S a bort kínálja
Mindkét törvény s mindkét törvénytevő...

Ki vet meg engem, amikor összebúvok
A földdel s kacagva, sikongva megbeszéljük:
Hogy a lilium a tölgyet hogy' szeresse?
Hogy öntsék csókba, magzatba szenvedélyük
A kígyók, tigrisek, galambok, virágok?
Hogy döglik bele minden a szerelembe?
Hogy bágyad el a tenger szüzessége,
Ha agyonunszolta szelek vad szerelme?
Ki vet meg engem, ha anákreon-szagú,
Szilaj kedvemben a zsibongó világhoz
Odakocintom magam részegen?

És ki bánthat engem, ha örömim megalázom
S mint ölből esett gyermek, sikoltó sirással
Az Isten után vetem magam s formálok kőben is

Az én lelkemet, egyetlen lelkemet,
Mert félek meghalni s nagyon megsomjazom
A kiontatott vért? S formálom kinban is
A mindenséget ölelőre lelkem,
És fölakad feszületté az ölelésem,
Mellyel magamhoz veszem a sebeket
S a test halálát? Ki bánthat engem?

A vágy és a hit, a gond és a könny
El nem igazodik bennem már soha,
Hellén-nevetés, názáreti sírás
Válsága: életem örök mámora.
Testemben a karcsú örömök lenge tánca
Peng estelig. Akkor a tor kihal
S kilép a lélek tövissel koronázva
A bánat csöndes, komoly imáival.

1920.

ROMANTIKA.

A bátyám, a hat napig robot hőse,
A hetediken gyönyörű görög isten,
Megbotlik nagyapám lappangó bűnén,
A mellén és torkán vad rózsakert nyílik
S lányok bújára lezuhan a hídról...

Az egyik húgomat fölgyújtja a láz
S a tizenhat éves, lobogó szépségmáglya
Ég napokig a halál tiszteletére,
Míg nem sikolt s anyám ölére hamvad...
Aztán fehér mesékből van még bennünk
Nagy, csillogó uszálya, ha siratjuk.

Apám, a büszke vár széthull kövenként
És amint sorjában leomlanak:
Első tornya, az erő, összezúzza
Zselléreinek gyenge faluját,
Menekül bugyrával a gúnyos nyáj
S bukott urára messziről röhög.
Második tornya, az egészség, omolván.
Mérges virágú kertjét képzeletnek,
Kételykígyót és tarka álompáfrányt
Nyílat ki öt-hat piros gyerek vérén.

A harmadik, a szépség, temeti
Csókjainak sok szomorú cselédjét,
Halálbeli úrság elé halókat
S bókol a csókok úrnője előtt,
Utolsót bókol az anyám előtt...

Aztán vad szél és ez a mese sincs.

És én most díszítem a temetőket
Az élet legdrágább kincseivel,
Hogy homlokán az immár szendergőknek
Az élet csak mint glória ível.
Halál, halál, nagy a te dicsőséged,
Én ott tanultam ezt a sírokon;
Az életünk kisebb fele az élet
S csak halvány dísz a te homlokodon.

1920.

AZ OKTÓBERI TÖRVÉNY.

Ne igyekezz, hogy sírod bús göröngyét,
Halál elől bujkáló, átugorhasd;
A futó csillagot, Isten tiszta könnyét,
Szép életedet, Testvér, ne zsugorgasd.
Nézd: Október. Alszanak és felejtik
A nyarat a fák az álmos tó felett,
Az élet és szerelem izgalmát elejtik,
Ahogy elejtik az árva levelet.

Mikor már mindened lesz. S asszonyölben
— Egyetlen hely, hol az élet nem tud fájni —
Rádlombosodnak a bölcsesség s béke fái
S dereng már sorsod az örök tükörben:
Akkor egyszerre október és november
S mint esti erdő, elhalkul az ember;
A harc megbotlik, meghal. És az élet
Megáll szeliden. Tiszta, gazdag asztalt
Terít szivedben a jónak és a szépnek,
Hogy utolsó derült vacsorán megvigasztald
A sorsod kedves vendégét: az asszonyt,
Ki megigazitotta tested vak tüzét,
Hogy szomorú, nagy sebed, a lelked, kiforrhasson
S szépülést hozzon bús férfi-dolgaidra...

Mily szép! Állsz önhitt őr a gazdag életednél
És „milyennek” szép vagy már
és „mennyinek” elég vagy,
A testnek lélekké, a léleknek testté lettél,
Csönget a béke, magad vagy, szent vagy, szép vagy!

S akkor jön hozzád az októberi törvény,
Beolt a nemlét hazug vigaszával
S meghalsz, hogy újra légy: örök lidérces örvény,
Vetés, mely együtt dalol a víg kaszával,
Álom a szélben, amint erdők fölött sír,
Könny, Isten szeméből ezer formába csorgó,
Kinnal s be nem telt vággyal kitömött sír,
Elértett élet, fölizgatott koporsó.

1920.

ESTELI VETKEZÉS.

Egy-két kopott rongy, amit ledobok,
Egy pillanatig még a harcra gondolok:

Elvehetnek tőlem mindent,
A szándékaim szüzességét,
Lemarhatják nyelvemről a dalt
S amikkel eszemet becézték,
Piszkolhatják első imáimat,
Boromba könnyet esőzhet a gond,
Férfiterveimet előlheti asszony,
Kétely, vagy a túlzó áhitat,
De ha leborulhatok egy úti lom-halomra,
Hová az élet a halottait dobja,
A vak fölöslegét és engem is
És belenyomhatom arcom bélyegül
Csak egy tenyérszárba valahol,
Királyi, szép, fiatal arcomat:
Még az utolsó csontom is dalol,
Mint halódó pánsíp és fölragyog,
Mint esti oltár gyertyamaradéka,
Mert mindegy: hogyan, csak egy legyen veled,
A testedből való test legyenek,
Te tépő, gyötrő, gyönyörű világ!
S még az utolsó csontom is szeret.

A nap után, álom előtt,
Ugy vetkőzöm le estelen,
Mintha csak téged vetkeznék,
Drága és gyönyörű ruhát.
A vállam leteszi terveit,
Várost, hidat, sok nagy csudát
És mindent, amit hegyre vitt,
Jókedvű, nappali lábam:
Asszonyok ízét, vizek nevetését,
Munka és szerelem szép játékait
Vetkezem.
Testem mosolyogva néz szét
Maga körül, — villogó, fehér rózsza
Az elálmosodott, esti kerteken.
Szemem, mint bágyadt szüzleány
Ugy ejti el a fényt, tüzet
S nagy messzeségből tűz le rám
Az élet, a te örök örtüzed...
És elhagylak, én szent látomásom,
Mint víg legény alkonyi arát:
Viszontlátásra, holnap, holnap,
Te tépő, gyötrő, gyönyörű világ! —
Még az álmodó csontom is szeret.

1920.

ÖRÖK MOTTO.

Néma csillag, néma ég —
Uramisten, meddig még?

Néma Isten, örök gond
Soha semmit még nem mond.

Soha semmit még nem tudsz:
Mint a csillag titkot futsz.

Mint a bolond csillag futsz:
Soha sehova se jutsz! . . .

1919.

QUO, QUO SCELESTI RUITIS?

Hová, hová e vak iramodás?
Hisz', ami itt van pára, álmodás,
Álomból van az egész életünk
S az álmhoz álomból a szemünk.

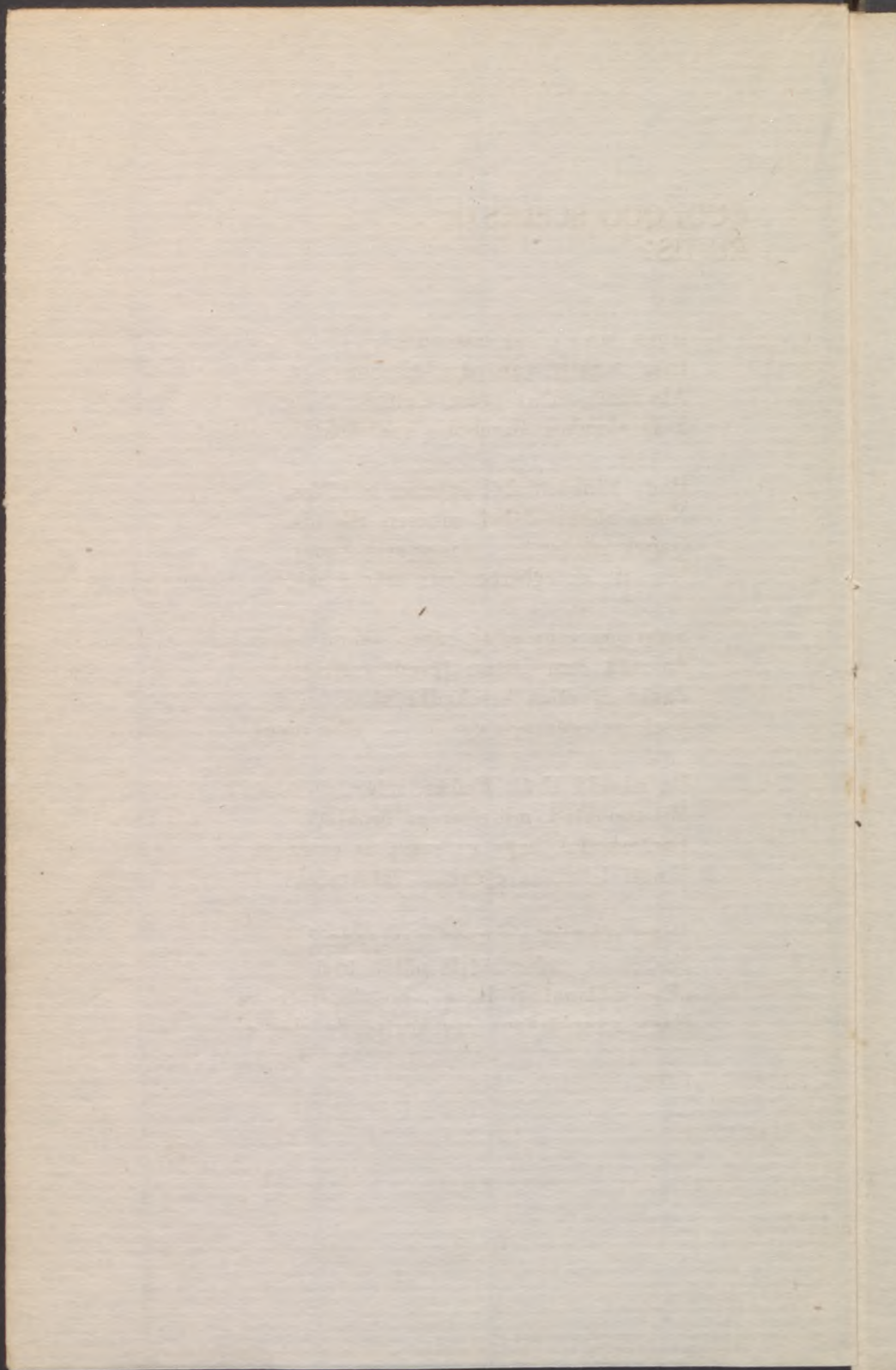
Hogy ködbörtönből egyszer is kiláss,
Nincs ahhoz Bábel, nincsen alkotás.
Gépek zúgása? . . . Kis-gyerek-kacaj;
Nem itt, az egészben van már a baj.

Szép gép vagy világ, nincs semmi bajod,
Én még nem láttam tévedt csillagot,
Zavar egyetlen kerekedbe sincs,
Csak az egésznek együtt — lelke nincs.

De mondd Urát, Ember, miért pörölnéd?
Mit tudhatod, mit akar az öröklét?
Fontoskodol, hogy ez rossz és emez jó,
Holott lehet az egész — intermezzo.

Miért rohansz a sorsod visszaadni?
Hiszen az ember úgyis pillanatnyi.
„Egy pillanatnyi Isten“, hogyha szép ez;
Nagy szomjúságra egy korty: de elég ez.

1920.

HIDAK HIMNUSZA

THE END

THE END

HIDAK HIMNUSZA.

A Golgotát nézd! Ó, minden szeretet
Nagy, néma híd, mint Krisztus drága karja.
A jók és gonoszok roppant szakadékát
Ez az egyetlen ív még áthidalja.

Nagy kín a hidak kínja! ... Parttól partig
Hajlani Isten szent kigyójaként
S part nem lenni soha csak állni, állni
Örök, bús zokogás: az Ur bánataként.

Hogy most a fajták szép menyasszonyának,
S a Tisza-Duna-hívők nagy gondja van velem,
Szivemre ül Nagypéntek délutánja
S a hidak nagy baját itt is megismerem.

Kicsiny, de szent példa, hogy Budára oson
Az elhibázott, zokogó, pesti élet
S Buda tornyaitól könyörgi át szavát
Keletre a szomorú, nyugati emberének.

Igy lopja át magát az elmuláson
Ez a száz-nászú, de szűz, de tiszta fajta
Örök hitével, hogy a vérző Ember
Keleti s nyugati bánata múlik rajta.

Hisz Csokonait, Balassit, Vörösmartyt,
Hisz Petőfit, Berzsenyit, Jókait, Adyt,
Hiszi a nyugattal hitvesült elmelakzik
Korcsult vagy istenült minden magzatit.

Hiszi, hogy ő van, hiszi, hogy ő kell
S e második szent hitét én megkoronázom,
Ezt a tragikus, bánatos, örök hitét,
Hogy kell, kell, kell a magyar ezen a haláltáncon.

Mert nékem az Ur, a néma, mély szívárvány,
A mindenek igaza dobol a homlokomban:
„Menj, mondd meg nekik, én a hidakat
Örök szerelmeseimül választottam.

Az igazság diszét nem a partoknak adtam,
A partok a vagy-vagy halálos keselyűi,
Jó és rossz egyforma pillér én alattam
S áldott ki a hozzám hasonló sorsát tűri.

A hidak dísze: Krisztus! kit halk szűzeknek
S részeg zsidóknak egyformán megadtam,
Én szent hidamat Lélek és Anyag közt,
Ki engem keresett s meghalt énmiattam.”

1919.

MISERERE.

Külön Isten vagy-e minékünk
Régi költők szent hite szerint? —
Nem kérdelek. De a mi sötétségünk
Halálod lehet, Isten, örök Isten!
Mert nem maradhatsz itten
Emberen veendő örök diadalban
S végtelen élet kódébe takartan
Meg nem maradhatsz csak ebben a népben:
Az elítélt magyarban.

Tán más népek szíve is hiszi, hogy vagy:
De nem tudják hogyan s eszük félve fogad;
Vagy tudnak Rólad egy-két nyegleséget,
Hogy kőben a művész vésője szerint vagy,
Hogy villámmá, felhővé álmodhatni Téged,
Hogy a döglő Anyagban az örök Gerinc vagy;
S száz templomzülléskor száz új templomon
Vagy örök Isten s százszor is megint vagy.
Tán tudják. De, hogy baj, seb, gond, halál
Kin és bűn szerint is, óh minden-minden
Szerint, vagy bennünk az egyetlen tiszta Isten —
Nem tudják... Mert nehéz a hitet tenni,
Hogy kinon, seben, jajon, bajon, halálon
A való viszen Hozzád és nem az álom.

De ez a nép lelkére merte venni
Örökre arcod' örök bélyegül
Mindenképen, mindig s mindenütt —
S mert bizton tud Téged; el is mert feledni.

De könyörülj! Jaj, kijött az ősi törvény,
Törvénye a Veled való iszonyú egységnek.
Hogy Te és mi — vagyunk egyetlen örvény:
Együtthaló halál, vagy örök élet.
És lelkünk ajtai megint Tebenned nyílnak.
Könyörülj mirajtunk!
Rajtunk, kik perlőinket leterítő nyílnak
Eszünkre és szívünkre Téged ajzunk,
Könyörülj mirajtunk,
Isten-gondolat örök szeretőin.

És ki ne száradj testünkből örök Vér!
Szívünktől jobbra, balra kin s a szívben
Roppant nyomor, mert Nélküled valóság.
Könyörülj testünkér', a bűnök közt eltöröttér'
Hozd vissza ölelésed a régi szent ivben:
Dunától Dunáig. Kell a test, kell az ország!
Könyörülj!
Különös néped vagyunk, légy hozzánk külön Isten!

1920.

EVANGÉLIUMI MÁGYARSÁG.

Karcag, Szolnok s híres szép Takács Anna anyám,
Kún hit és tiszaparti, régi gyerekbárat
Vajjon rossz oltáron áldoztam-e Néktek,
Hogy immost nem veri ki vak vérvád a számat?
A rög intelme s templomos vasárnapi lázak
Lelkem szép levelébe magyar hitet irtak,
Csakhogy az én fiatal, jóvérű szívemben
A testamentum rózsái mind kinyíltak.

És magyar vagyok: a gyökerem szerint!
De az örök dolgoknak is szent szerelmese,
Szívemet Krisztus örök táblái védik
S eszem máglyája az ő pünkösöd-heve,
Magyar, de a Kelet és Nyugat lelke-hídját
Vállára feszítő, fönséges, néma pillér,
Kinek úgy reszket bús, áldozatos jója,
Oltártrakó, kicsiny, lehető jója,
Mint a régi özvegy kezén a tiszta fillér.

Jaj ez a nép, ez az én megvert népem,
Mindíg az igazság fehér fényét kereste
S a szívárvány hét színén pergett körül a bűne:
Vad tánc; s mégsem ragyog az igazság fehéren.
Jaj, ez a nép, ez az én megvert népem,

Terád állt, Uram, örök szomjas lesbe'
S hogy megint vérvámon mosódott önhitűre,
Sion tábláit megint csak elvétette.

Hallgassatok rám, kiket fájdalmatok megcsalt.

Nincs itt most szó, a mi külön nyavalyánkról,
Mert mind a világ fekete tornyain ma
A jók szíve elszédült a fájdalomtól
S én ezt a fájdalmat építem kínjaimban.
Nem a magyar volt rossz bennünk: az ember!
— Magyarnak lenni: nehéz azt elhibázni —
Csak nem tudtuk, hogy úgyis könnyvert kenyerünket
Nem kell mindig egymás torkába alázni...

Én magyar vagyok; de a vérem dús mezőin
Uj emberfájdalmak nyáját legeltetem,
Nem járok jajongva beomló tornyok alján
S elmém unt gyönyörét, ha meghalt, — temetem
És élreszökött lelkemnek unt gyönyör már
Az egyszer élt élet, — bénít a sok mese,
De levetem, szabaduló, ifjú láza e népnek:
Az örök dolgoknak szent szerelmese.

1919.

A SZÉPSÉG RÉGI ORMAIN.

Fény mögött új fény a mi egünkön,
Ez az én álmom. A legnehezebb álom,
De a legszebb gondolat itt a földön,
Hogy kicsi népnek töltsön, egyre töltsön
A Végzet kegyes kedve újra bort —

Kihasadt az élet öt sebe mindenütt
S a régi ölelést próbálja a világ,
Mely csak az egy Krisztusnak sikerült.
Most nem gondolok vele. Megálmodom
A legszebb, a legtisztább embert
S odaadom;
Próbálkozz vele áldott, kicsi nép,
Próbálkozz, mert a szereteté az élet,
Próbálkozz szerintem, részeg angyal szerint,
És valld velem: „Minden, minden, a szépeké itt,
A szépeké az erő s az akarat,
Mert a szépségnek nincs mit félnie
És a szépségnek mindent, mindent szabad.”

Mondjad, ha szivednek mondandója lett,
Hogy az ölelésből a Krisztusé a legszebb,
Hogy az anyák közül csak az egy Mária tetszett
S a szerelemből Magdolna titkolt vágya!
Mondd, ha ez szivednek mondandója lett;

Ugy se' soká-való az Ember itten,
Legendáit ne igen váltogassa
S ha mi száz értelme van a napnak, sorsnak,
Egy bús mesében elfér mind a száz.

Alkonyodik... A szívek hallgatóznak.
— A lélek régi, nagy formáinak
Vidám ormain állok csöndesen;
Danték és Angelók hűs magaslata
Kedves a szívemnek. Onnan integet
Vidám és mély lemondás. Ott borozik
A Szépség is megváltó kedvre gyúlva, —
S már nem félek kicsi népemnek mondani
Mindent, amit az Embernek mondanék,
Hogy kihasadt az őt érzék őt sebe
S most eggyé próbál menekülni minden
S hogy ez soha, soha, sohase sikerül.

Szeressen mindent, amit szeretett.
Mondja, ha szívének mondandója lett,
Hogy az ölelésből Krisztusé a legszebb,
S az anyák közül csak az egy Mária tetszett.
Úgy sem sokáig-való az ember itten,
Bárhogy halnak és jönnek újra jók,
Bármily halálos szép is a gondolat
S az akarat, mely meggyúlt bennem is,
Hogy kicsi népnek töltsön, egyre töltsön
A Végzet kegyes kedve újra bort.

1920.

GEORGIKON.

Nézd, Karczag alszik ősi szerelemben.
Nyárral s a föld minden nedveivel
Fülledt egészség nászol benne csendben.
S föléje víg Tavasz kedve ivel
Örök mosolyt, hogy gazdag tiszta testek,
Mint Isten megtelt, hús poharai
Kocódjanak. Itt még majd megkereshedd,
Hová lőttek lelked sugarai.

Itt most kiszállj. A szived' kiveszed,
S elviszed az egyszerű asztalokra,
Elbujtatod a többi közt s eszed
Bús cifráját az élet majd lebontja.
Nehogy sutára rangosítsa itt
A sok nagy szó: „Ember, Világ, Egyén,
Társadalom” és meg ne lásson itt
Vak kicsiséged a pózaid hegyén.

Itt minden alszik ősi szerelemben,
Az élet: délceg szép parasztfiú.
Itt rögtön Istent lel magának minden
Legkisebb, apró, egyarasznyi bú.
Itt csak a templomig jut el a bánat
És beleolvad Jézus öt sebébe,
Bús menekvése a kín minden fiának
Az öt sebből van itten összetéve.

Itt életedet feltartod az áldott
Egek felé kiáltván: „Jehova,
Nézd sorsomat! Ez lesz a legszebb álmod,
Ha el nem viszen innen sehova.
S bár Czepléd, Karczag, Szolnok furcsa kis kör,
De Róma, Berlin, Páris sem külömb.
Esőd ha elmos s villámod el is tör,
Mindegy, hogy ki, hol s mért a legkülömb.

Mert vagy Te mérsz és akkor e pokolban
Nagyok közt lenni nagynak is kicsi.
Vagy mérünk mi, s akkor a mérce hol van,
Ha lelkünk azt magával nem viszi?
Itt én vagyok a torony és harangszó,
A rózsza álma, a patak hűse.
És nem vagyok sem szolgál, sem parancsszó,
Itt külön lenni nem vágy senki se...

Az ember itt nem kisebb, mint az élet
S nem nagyobb. Verseny nem zúg... Jehova,
Hagyd itt a sorsom, így lesz legszebb álmod,
Ha el nem viszem innen sehova!
Jobb bent aludni egyszerű halászbán,
Mint csöndes szív, de élő lét-darab;
Semmint diadém lenni koronákban
Fénylő halott, egyhangú, méla rab."

1919.

SASOK ADÓJA.

Minden magyar írónak, aki
magyart, ujat és emberit
akar.

Éhségük elé meghasítod
A melledet s víg lakodalmat
Adsz a szivedből az inséges,
Megszomorított őstalajnak,
Hogy elpirúl Hófehérke-álmán
Tüzétől megváltó szavadnak.
S mégis az inség fiai állnak
Némán daccal, s várják: levetközd
A dermesztő, titkos külömbséget,
Mely vétőz gögös lovagi kardként
Köztük s lakodalmi szived közt.

A legbelölükvalóbb élet,
A legtestük a legvérük vagy,
De mert benned ők túl-túl szépek,
Nem hiszik el, hogy testvérük vagy.
Fény vagy, de jaj, jaj, melyik Isten
Segít sorsod csillagul vinned?
O, az új Isten fényes körme,
Az arany, megcsúfolt bennünket.

„Arany előtt alázatosan!”
Ez az új zsoltár öl meg minket;
Ez különít. Szépségghajókká,
Őrült hegyekké ez tesz minket
S bár röpülünk, de, jaj, alulról
Az őstalaj néz ránk gyanúval
S ha makulátlan is a szárnyunk,
Fölnyúl s eltöri rideg ujjal.

S mégis, óh az én szívem érzi,
Vérünknek lentről vér felel meg
S egy-egy saserkölcsig szakadtat
Az őstalaj sírva ölel meg.
S az új Isten, az aranykőrmű,
Hamis oltárán nyögve reszket;
Érzi, hogy szerelemadókat
A sasok nem neki fizetnek.

1920.

A VÉGÉKÉRT.

Sem ura, sem barma nem vagyok a rögnek,
Hogy irígy éhem gyulna ki mezőinkért;
De Kolozsvár, Komárom, Várad és Arad —
Ember sikít bennem ezer ős gyökerünkért.
S hahogy muzsikás bú, eleve lemondás,
Csárdabéli honfoglalás nem is gyötör érte,
Cifra úrkesergés nekem döglött mámor,
Testben és lélekben vagyok ököl érte.

És, akit rugdosnak zászlótlan voltomért,
— Holott szívem mindeneknél szebb zászlóra tettem;
A magam hitére, mely magyar s örök ember
S vásár asztalán még kótyára nem vetettem —
Én üzenek Komáromnak Jókai regéket,
Pozsonynak Kölcsejt s szent diéták rendjét,
Balassi babáját gazdag Temesvárnak
S kincses Kolozsvárnak zúzott Ady Endrét.

Vertem-e? ... Hát vertem urak cifraságát,
Tagadtam-e? ... Tagadtam, hogy béklyóz magyarságom,
Magyarság, emberség együtt való jószág
S így örök igazság ezen a világon.
Vagy tudunk ölelni emberöleléssel
S akkor minden sírás magyar ölekbe vágyik;
Vagy nem csitul nálunk semminő emberbánat
S akkor testvérbánat is idegenné vásik.

Én így vagyok magyar! S ma velem a szomorúság
Suhog a gondvessző, suhogja: „Kolozsvár”.
Sorssal idefordult, aki ott ember volt
Szíve vertén, esze törttén hova menjen most már?
Más akarat, más vágy, más öröm és más cél,
Holott ideg idefutó, szív is idehajló;
Ember kér ott sorsot. Ember, élet, írás,
Isten felé göggel rakott s most Bábelbe zajló.

Jaj, az életnek, ha megkezdett ragyogásán
Visszafordul és ott most visszafordul!
Tizenöt Mekkában itélték dadogásra
Az Ember énekét életről, nőről, borrral,
Minden, de mindenről s a másképp kezdett élet,
Mint egy bukott angyal kettécsuklott szárnya
Hull az én eszemre s televény talajomban
Félholt virágai: élete, dala, vágya
Tavaszba kezdenek és sorjába kioltott
Csillagai ragyogni az én szívembe járnak
S én őrzöm dalát, életét, hitét, lelkét
Pozsonynak, Váradnak, Aradnak, Kolozsvárnak.

1920.

ANNÁVAL BERZSENYI
ASZTALÁNÁL.

Szavaknak zengő kháosza van Tebenned,
Ki tudtad jól, hogy ennyi az ősteremtés:
Őrző szavakká fogni az élet arcát...
S másból, mint szókból nem leszen örök élet.

Köd... Merre menjen megcsömörült szerelmünk
Utánad, Élet? Uj szavak uj csapásin
Hol írhatunk föl szívre s eszünkre uj sort,
Ha nem találunk uj nevet uj szülőtthöz?

Ifjúságom, Te büszke örök királyság,
A szóktól életig Te viszel ma engem,
Te adsz ki asszonyt, életet, álmot, Istent,
Te adsz ki váltópénzt az arasznyi vámra.

Az élet diszét felrakom én szavakká,
A könnyek mocskát elmosom izmaimban
És nem szépíték fel középezt a rúttal,
Mert büszke harangzúgás vagyok és magános.

Szavak sorsát intézni ez a hatalmam,
Uj értelemre részegül így a lélek
S az élet egyhangú unalomra nem hull,
Mert él a költő s ad neki ezer uj színt.

A plebs nyelvére én sosem igazítok,
Durvult üvöltést s igaza mint imádság
Zúg nyelvemen, mert itt a síralmak ormán
Nincs másnak immár igaza, mint a Szépnek.

Életszerszámom nékem a büszke Szépség,
Vak kasztok álma zúghat örökre itt lenn;
De föllyül villan Anna szerelme rajtam
S kitör bennem a Szépnek egyeduralma.

S ezzel kötöm le sorsomat is fajomhoz.
Isten szemén megtört ragyogásnak élem
Sorsát s kikeltem hajdani kertjeit mind,
A szent avari dús, ifju virágözönnel.

Mert zord vezérem asztala arra intett:
Örök szépségeknek magyar arca is van
S az emberbánat mind — magyarul is bánat,
Ha széles élet lakja erős szívünket.

Sorsom-vezérlő úrhelyedet ma, Szépség,
A zord vezér és Anna vigyázza bennem,
A szent asszony, ki eljőve víg hajókkal
S mint büszke hattyú karcsú szerelme alszik
Eljegyzett lantom öbleiben örökre.

1920.

LAKODALMI ÉNEK.

S. I. és K. E. mennyegzőjére.

A magyar asztalnak, Uram, Te tudod,
Mindig mélységes erkölcs volt a földön.
Kenyere tiszta volt s a bora se hazudott,
S ha bárki lélek ez asztalhoz jutott,
Örökre Tiéd lett, hogy Benned testet öltön.

Mert Tebenned hinni: ez az élet teste!
S im' egyesült szivekhez hívlak, Istenem.
Tanítsd őket, hogy lelkük megkeresse
Te szent utjaidat s légy örök peresse
Perlőiknek, mert Te vagy a győzelem.

Te vagy az egyetlen, örök diadal!
Fogadd e két szép lelket örömedbe.
S minden szent törvény, mit a szived akar,
Teljék be bennük s a két szép fiatal
Házának, asztalának légy a győzelme.

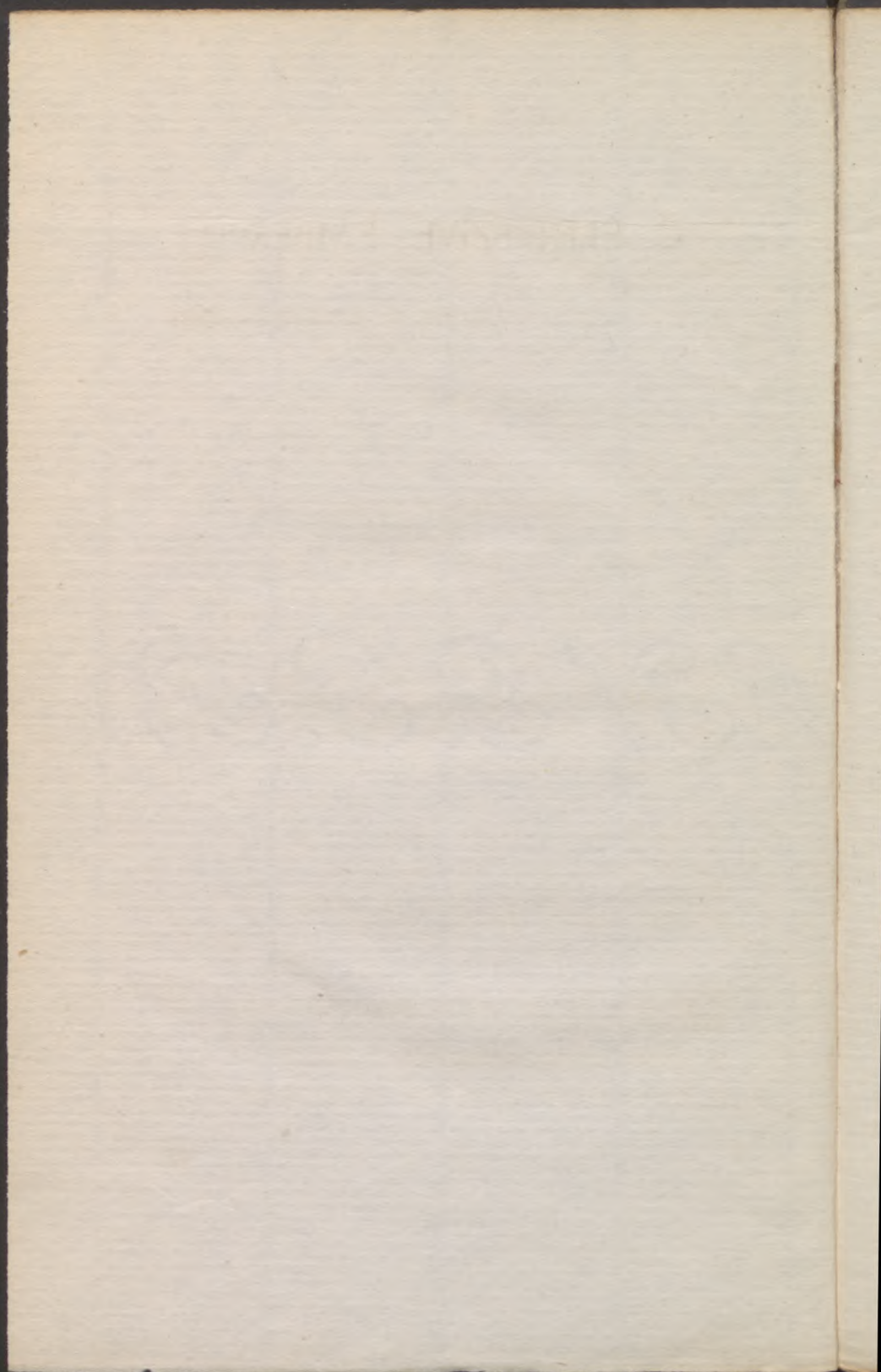
Légy velük! Légy a napi kenyerek,
Hogy törvényed jóize legyen szívükön.
Mert, mit tennének, Uram, ha nem Te volnál
Bennük a hit, a vágy, a cél? S a zsoltár
Nem a Te neveddel ékes a nyelvükön.

Óh lásd, lassanként a bukott világon
Már csak ez a bús nép járja utadat.
S itt is már, Uram, egy morzsát le nem ejthetsz,
Áldás-szarudban egy cseppet se' felejthetsz,
Mert ez az árva, szent nép is megszakad.

E két szív is szivedből hullott morzsa,
Aldd meg: ird neved a házuk küszöbére,
S mely Téged örök Istenül megmarasztal,
Ősi, szent hitén marad a magyar asztal
Országlásod s trónusod menedéke...

1920.

Ó, ÉLET SZIVE: EMBER.

SZENT JÁNOS UTOLSÓ PRÉDIKÁCIÓI.

(Az égi mannáról s a Jordán-
parti koleráról.)

I.

Élet, láttam arcodat lelkem fényén:
Jaj, emberútunk oly kurtán virágzott!
S az Ember aludt köként, dögnemző békén:
De a vak mélyből az én lelkem kilátott.

S láttam: régi imáktól bedugult a szánk,
De erőnk Urát fölénk csak diszül tartja:
Nyelvünkön uj igazunk szent éhe falánk
S a régi mannát már poshadni kavarja.

A manna rontó mérgeitől nyűve,
Szár az testem akkor feléd kiáltott:
Szomjas szemünknek csillagfaló kékjén
Bódítsd belénk a végtelen világot!...

Mert szent testünk virágzik sárga sebekkel,
Bővérű szívünket a vész bénára lepte...
A Jordán partján döggivel hull az ember!
S nincs a mannának egyetlen harmatcseppje.

Óh, jaj, a Föld áldott magvának hírét
Álbölcsek nyelve vak mesébe lopta
S így csálnak minket halál utáni zsoldért
Elhullni vérvesztő tizedes robotra!

De fényre borul az élet megköpött arca!
Mert éhezzük kenyerét méltóbb igazunknak,
Már láttam az embert! s gyúlt homloka lángján
Mindent bukni, mit fölébe hazudtak.

Fényt, fényt az Ember véres homlokára!
S kit most golgotája maró köve rág.
Gyűljék az én ifjú istenem körül
Örök pünkösdbbe a végtelen világ!

1916.

(Az ige testéről.)

II.

Átkozott légy, ha Te is nem sírva lesnéd
Szüzeink habzó vérin a kába harcot:
Szülni az Ige testét! Szüzen a testét!
S csak álmuk szül ezer torz gyermekarcot.

Jaj az életnek, ha egy szűz méhére bizzák!
S ha asszonyok méhéhez menekül jóreményünk:
Vérünk mély tüzet renyhe órák isszák
S velőnkön herélt rózsákat vetélünk.

Szent munkán csontig tépett karotokban
Hús italul tartsatok forró társat
S ki nyütt sorsom mögül rátok ugattam,
Elveszem mérgét nyelvem ostorának.

Oh, menjetek el egymás gazdag testeért
S szomján a vért ne merjétek kinozni!
Oh, fussatok egymás gazdag testeért
S a vágy majd megmondja, mit kell imádkozni!

A vágy majd megmondja: kinek, kié az élet?
S ha fogad akkor szent dühön megcsikordul;
Szent dühöd megsúgja: kik vesztenek téged
Hullnod a Jordán partján ebül... Orvul!

Sírva kell akkor a testvér elé esned
S ezt igaz próféták szive éhe leste!
S ha véred és húsdod örömet harsog benned
A testvérért: im itt az íge teste!

Két messzetárt karba és véres markotokba
Fogjatok be egy rongyos, kis, ember-sorsot
S csak élni! . . . s nem ölni dús földeken robogva,
Miket vak dühötök a mag előtt elorzott.

S mind, mind a fényt, mit szöllőd érni gyűjtött,
Facsárd pohárba: im itt az Ige teste!
Ami itt forr, forog és harsog és világít,
Urául mind a te hős lényeged kereste . . .

Vihar, ha ordít, dobj elé hajót
Ne martalékul! De parancsod üvöltse!
S a villámot a gyilkost, a gyujtogatót,
Törd ketté: Szántson magodnak drága földet!

Az Ember hírével hangos az élet ajka:
„Tűz és víz és vihar istenét legyűrtem:
Minden plánétát hajthat más parancsa,
De a Föld! . . . Énértem fut pályát az űrben.”

1916.

(A törvény nélkül valóságról.

III.

Szájadról hulljanak le az imák,
Szemed parancsért a Hold mögét ne kérdje!
Távoli szerelmes, bús matériák
Összefutottak benned húsba, vérbe.

Emberre gyűlni: rövid, de forró nászon! ...
Ez az atomok örökös, vágyas álma
S míg az Őrt futják, gyűjtenek nagy hálákat
A majdani gyötrelmes, bús fönséges nászra.

Én könyvet s törvényt füledbe nem kiáltok!
Csak szemedet, karodat, válladat mutattam
Óh Ember! ... Tornyok, városok, világok
Ezer új testamentum lakik abban!

Öklöd egy kortyért akár tengert fakasszon,
Éhed egy falatért nyeljen el hét világot,
Öled lángján égess el hetven asszonyt:
Én könyvet s törvényt fejedre nem kiáltok.

Csurgasd ki életed a szűk pohárból,
Ha tiszta bor vagy s lelked televény

— — — — —
S aludj, mint én alszom békém fehér kövén!

1916.

A SZÉP, REGGELI FOHÁSZKODÁS.

Mikor reggel a csókról leválsz;
Mikor még nem néztél szét az emberek
Kulcsos kis, könnyű vallásai közt,
Hogy immel-ámmal az egyiket kövesd
(Mert élni, élni kell valahogyan!);
Mikor még véredet ízleli szerelem
És ott pompázik hús párnáidon
A könnyű szóval „pár”-nak hítt erő,
A halálnak halálos sebe: kedvesed
S még büntelen vagy, mert elébb szeretttél,
Még csók- és ölelésfelekezetű vagy
És meghatott, mint aki templomból kilép, —
Olyankor mondd:

„Hiszem az erő és öröm lázadását
Minden lélekben, minden testben
S gyűlölöm az élet hajnali hervadását
Mind a lélekben, mind a testben
És Isten, aki az éberben lakol,
Tudom, hogy ez a te akaratod
S tudom a tagadó mind, mind meglakol,
Ha ért vetésed majd learatod;
Mert nem látod meg a te arcodat
Senki máson, csak a tiszta búzán,

Csak, aki megértette harcodat,
És azt harcolta itt a földi huncán.
Hiszem az erő és öröm lázadását
Minden lélekben, minden testben
S gyűlölöm az élet kora hervadását
Mind a lélekben, mind a testben."

.

Lásd, ilyen a szép, reggeli ének,
Mikor ágyadról izmosan lelépsz
S még csók- és ölelésfelekezetű vagy
És büntelen, mert imént még szerettél
És ott pompázik hús párnáidon
A halálnak halálos sebe: kedvesed!

1920.

HAJNALI SZERENAD.

Erős eszem most meggyújtja a reggelt
S eljősz velem, Pajtás, az asszonyokhoz,
Majd életöröm dalol a homlokunkon
S szívünkre zengő rózsafákat bokroz.

— Mi jóreggelt és szép asszonyt kívánunk,
Óh, emberek, akik nyomunkba jösztek
És jóreggelt és szép asszonyt kívánunk
Nektek is mind, mind, akik megelőztök.

És jóreggelt és szép asszonyt kívánunk,
Szent gyári nép, kőműves, uccaseprő,
Óh van-e köztetek, van-e mégis boldog,
Asszonyaáldott, ha egy is, ha csak kettő?

Ha kettő, ha csak egy is, én a szívem arcát
Nagy, piros örömmel fordítom a napnak;
Hogy hála, hogy mégis, Gomora egy-kettői
Mégis csak tisztább, televény asszonyt kapnak.

Mert ezen múlik... Nyár-alkonyati rózsák
Azt üzenik, óh asszonyok, tinektek,
Hogy lányaitokat pirulni nem tanítják,
Ha uraitok mégegyszer ölni mernek.

Mert ezen múlik... Szépüljetek fölébe
Mindenha ölni és halni dicsőségnek
És akkor ők, a rózsák és a kertek,
Leborulnak és áldoznak tinéktek,

A lilium elküldi szüzességét
S szép fehér könyv lesz a kitárt melletek,
Kire a vágyak piros, meleg imáit
Csóksorban írják föl a férfielemek.

Imhol itt állok rózsák üzenetével
Előttetek, száz bezárt asszonyablak,
És jóreggelt és szép asszonyt kívánok
Magunknak, árva, megvert férfiaknak.

1919.

FÉRFITESTEK ÜNNEPÉRE.

Éltem én is óráknak semmijéből
Asszonypárnákra gazdag disznek dölve:
Mígnem egy asszony dús, hennás körméről
Szívem meleg vérét a hajamba törölte.

Most erőm fény-részeg ivén felhajítva
A férfiak teste gyúl ki a világra.
A zordon Angelo-homlokok drága titka,
Mély asszonyszemeknek legmélyebb imája!

Oh, férfitest! Ma nincs más dicsőségünk,
Amit a lelkünk maga előtt hordjon.
Jaj, mert véres kenyeret adtak nekünk
S keserű azt legyűrni füló torkon.

Átokigéimnek mérgező csalétkét
Falják s epedjenek a bujdosó vadakkal,
Kik gránitra morzsolták az Élet ékét,
S egy tömbbe gyúrták ebekkel, lovakkal.

Hulljék fülükbe a könnyek forró ólma,
Mert zúrós himekre ítelt asszonyok fáznak
S zúzott seregük sírásba bomolva
Testeket hív, miket halálnak megaláztak.

Jaj, fut az én lelkem vert ígék menedékén
S hitem mérgét keverem a szíveknek
Értetek árul, kik világmélynyi békém
Bús himnuszában ragyogva pihentek.

S kiket ájult lelkem gyöngytermő izgalmán
A lelkek imamagvául kidobtam —
Oh, fönséges torzók ebeknek harmincadján,
Ti darabokra zúzott imák az asszonyokban!

1916.

FÉRFI BÚS LÁTVÁNY.

Az élet, Kedves, Te vagy nem én!

Mi az én munkám? A harc, a néma harc.
Építem a világot szemed örömére,
Hogy hihesd: vagyok én is valamivégre
S mindent építek, amit Te akarsz.

Mint rongyos zászló a beteg hajóról,
Sorsom a Földről a vak ürbe lóg...
Tudok én törvényt a bűnről, vagy a jóról?
Ér az valamit, amit törvénybe rótt

Az én lobogó férfihitem?
Semmit! Unalmad egyet ínt a földön;
Megölöm városaim, templomaim ledöntöm
S kegyes, új kedved' lihegve lesem.

Jó, hogy ujjatok százszor visszafordít,
Sosem találtuk el álmotokat, —
Mentő ötletek apró pizska forrt itt
És soha, soha megváltó gondolat

Művem csúcsán lobog a férfifény,
De egyet ints és lebukom e rangról,
Férfi, bús látvány asszonya szemén,
Kit élnem, halnom a te hited parancsol...

Az élet, Kedves, Te vagy, nem én.

1920.

DUNAKORZÓ.

Mentem. Kis kínok nyűttek megdöglölni.
Legyen! Legyen! Legyen! — Veszködtem egy világon.
Szememből fáradt lélekrongyok szálltak
Magamat szülőben önfaló anyaságom...

Fönn kéjjé törpült vágy vibrál a húson
S rokkant öröm alvasztja testeinket...
Elvetődünk, hogy asszonyok szeme huzzon
S valahogy útnak rángassa sziveinket.

Oh szerelem! Gennyes seb az erőnkön
A meddő magvesztést rút himnuszba lopja.
Jaj, csufondáros, vad buzaszentelőkön
Mocskot gyűjtünk a televény asszonyokra.

Mocskot gyűjtünk s szóba cifrálja szánk
A májusi nap vemhítő fényverését,
Sehol egy kigyúlt szép, rendült férfitest
S bús asszonykórus spórolja árva vér t.

Ó őrjítõn széles és mély szépség az élet!
S mi bégetõ juhokul karámba rekedve
Kapzsi, hétkrajcáros, vásári szivünkben
Ugy adunk vért cukorra cseppegtetve.

Jaj, ne hidd, hogy szájam szüli meg, amit mondok!
Nem piszkolom én be szememet szivárványon:
Én minden eldobott piszkos kis életrongyot
Nagy, de tiszta fényívbe törni vágyom.

Tisztább viszonyt már köztetek: Ember s Élet!
S tért, Végtelent, hol minden gesztus elfér!
Tornyot, tornyot, hogy mindenhová lássunk!
S földet aláink, mely embert zabálni nem kér!

Tisztább viszonyt köztünk és közted, Élet!
Ránk rohadt vérünk hullassa már ki mocskát!
Jaj, úgy fordulunk ki epedten belőled —
Rötten, elnyűtten, mint palánkmenti macskák.

1916.

AKI AZ ÉLETÉ.

Csók alá búvok a fájdalom elől,
Bor mögé a vak gond barna piszka úz,
Szép hetven asszony érlelte ki lelkem
S érzem életemről: milyen, tiszta tűz.

Engem csók tanított mindenkit szeretni,
Ölelésemnek most kicsi a világ,
Közel vagyok magamhoz, boldogan élek
S szívemben az Isten mindörök virág.

Élethívő, szép, igaz életem van,
Istent és Embert váltok pajzsomul;
Két csillag, két szép lobogó a kínban
Őriz engem s szívem el nem vadul,

El nem vadul, mert vasárnapi álmat
Rút hétköznapra tud találni még
S mikor az Ember mocskosodik bennem;
Tisztul az Isten, mint a nyári ég...

Élek! Pajzs a szívem. Eszem ékes pallos.
A halálfélelem régen elhagyott.
Megkoronázom magam nagy örömmel:
Jó vagyok, mert az életé vagyok.

1920.

ÓH, ÉLET SZÍVE.

Oltáromon csurog új hitű vérem
Szívem, a hét kín őre, már alig ver . . .
Istenidézést a bús imakezésben
Így mondok én: Óh élet szíve, Ember!

S hulljanak el a hamis próféták ma!
S a Pénz vak istenének sűrűdött vére
Vad szélütésben fagyjon a szív torkába,
Ám neked óh Jézus, gyönyörű hire,

Szent esti harangszó, szívemben halódva,
Halk emlék legyen karcagi szobrod lábán
A szepegő diák borzongó csókja
Egy csordult nyár bűnbánó éjszakáján.

Galamb, óh, Galamb, szárnyad meleg ezüstje
Jó volt a Jordán partján vacogóknak:
Kell, kell a forróbb, a kékebb oltár füstje
Nékem, az embervallásban szorongónak.

Így lendül a rétor csóktrambulinon állván:
„Élet Szíve! Gőg dobbantója légy!
Ki nyomorogtál rossz papjaid szakállán,
Mint egek tejébe hullott őszi légy.

Jegyezd el lelkemet, a Hold halk hugát,
S bukó imák ezer dadogó ríme
Pümkösdí rózsáit hullassa Rád:
Óh, erők lelke, Ember, Élet Szíve!”

S én csókolom ma tengermély kohoját
Apám vágyának, óh, a régi vágyat
S anyámat, e vágy szelíd szolgálóját:
Az engem foganó, forró éjszakákat...

Óh, ne gáncsolj a szent csókdobogón!
Nem botránykönek feszülök előtted,
Ebeket nem vezet az én lobogóm,

Hulljék a csók, a dús husvétai ajándék,
Vágyra most gyúltra, vagy már reménybiróra,
Minden szent asszonyokra! Minden boldog tájék
Legyen új örömök királyi trónja...

Oh, Élet szive, fájdalmak véres rongya,
Mégsem bírnak el bukott imák:
Titkod oldója én nem is vagyok ma,
Csak kendőt adó, halvány Veronikád.

Hűtse arcod dalaim puha selyme,
Guruljon gyöngybe egy-egy csöpp a vérből:
Az idők szája zúg s én énekembe
Szó-rongyokat fűztem ki énekéből.

Óh, jaj, Galiciából s Flandriából
Hullaszag árad még a mi uccánkba
Mérgezi étkem, átkot mar ki számból
S pusztul a hit, a szív s törik a lándzsa.

Jaj, megigézve, ily mélyen, ily balgán,
Tudom, hogy nem volt soha fiatal más
Idő, Erő, Tér s Atom lakodalmán,
Mint én, kit kábít végső végzetes vallás!

Néha rámront s kerget az uccasorban
Lelkem baja, az evangélium;
De csak úgy lóg még szavakban, cafatokban:
Koraszülött, idétlen médium.

1915.

OLTÁROM FÜSTJÉBEN AZ EMBER RAGYOG.

Sorsom dühét tajtékká rugtam.
S ebmarásit, mik szivemen estek
Lásd életoldó szavak lángján
Kitisztult golgotasebeknek!
És könyvekkel is fertelmeskedvén
Nagy magvetők talaja lettem:
Útfél, sziklapart, konkolyos ugar,
De televény is hitben, tettben.

Igy lettem lélek. De jobb lett volna
Maradni Sára hunyt méhének,
Mint lenni új eszmék záporában
Magam is csurgója nagy igéknek:
De kell a bátor, a szentvizhordó,
Ki a templomközépre dőbben,
Mert nagy baja lett ám a szíveknek
Ezer kilencszáz tizenötben!

S ki dalaimat szent pihenőnek
Tartottam a roskadt szívek alá;
A süketek hangfogós fülébe
Bezengem e szívek mai baját,
Úgy, amint jövőn friss fürdőre
A munka, a munka drága mocskát,
Jelet vetvén lelkem vízával,
Tiszta tükrömbe belemossák.

Minket nem könnylucskos Nióbe-emplők
Takartak el Apolló nyila elől,
Sisiphus-köveket görgetők vagyunk:
Bús munkaringyók s hullók legelől:
De nem vagyunk szívárványok s lezuhantak
Gondtalan teátrumi tapson
S nem azért öljük a Cézár bikáját,
Hogy „panem“-visongó anyánk enni kapjon.

Nem zenebonán és vad tavaszi lármán,
Nem asszonyok karmán csurg el vérünk;
Taigetos magas sziklája vagyunk
S a legszentebbet kell megérnünk:
Grófok és kovácsok csókja szent jelében
Lesz mélységes, igaz emberszerelem!
S a Szent Könyv irt csodái játszí mutatványul
Buknak el e gyönyörű jelen —

Óh, hogy csattog a zsoltár az oszlopok közt
S vallja ígémnek minden híve:
„Ember vagyok, az erők lelke,
Az Élet Szive! Az Élet Szive!”
S künn az uccán sarokra lép,
Göggel jár ígém minden híve
S rendbe veri az öt világot
Az Élet Szive! Az Élet Szive!

1915.

MARZIÁSZ ZSOLTÁRA.

Mont Blancon át röpülve jár az élet;
De, aki járt már fönn az élet ormán,
Hogy teste sem volt semmihez a földön,
Nem volt már teste kínhoz, borhoz — s börtön
Nem a bús, földi mérték volt neki,
Hanem a végtelen, — óh részeg angyal,
Részeg angyal az Ur díszeivel,
Részeg mint én, ki boldog testi ranggal
Hurcoltam a Gondolatot s nehéz bibliákat
Éltem ki csókban, röptömben, halálban
És voltam tavasz huszonnyolcszor a földön
És huszonnyolcszor voltam nyár, hogy úgy fájt
A lelkem, testem, mint két anyaemlő
A magzatadó, piros hónapokban,
Aki volt már ilyen vad, kóbor angyal;
Az tudja jól: míg testünk felemeltük
Hegyek fölé — óh, csak hegyek fölé! —
Addig a lelkünk sár alá zuhant.
Jaj, lefeledkeztünk műveink mögé
Beteg cselédnek, mocskos áldozatnak,
Kimintázott bábnak, önfaló bolondnak
Embertelenül és istentelenül.

Vess meg, Gépvilág, mégis úgy marad
Az én szívem boldog, piros húsdarab,
Hogy Marziászért fog esengni mindég,

A rongyos, csapzott, útszéli dudásért...
És útállak Apollo, gyilkos, nagy Modor!
Hogy' merted az én sorsomra ölteni
Volt embersorsok kopott biborát
S hogy' merted, Te, korsómba tölteni
Akár a Danték s Angelók borát,
Még akkor is, ha megkivántam is?
Hogy' mersz a léleknek ezer évet adni,
Mikor a testnek csak egy percet adsz?
Szabály, Apollo, hogy' mersz fojtogatni,
Hogy új testben mindig régi lélek maradsz?
Még akkor is, ha megkivántam is.

Ó, mint károsodom eszemben és szívemben,
Mert Marziászt gyilkolja vak Apollo!
Megkárosodom eszemben és szívemben,
Mert repülni vitték az én testemet, —
Lélekké hitették, — úgy hogy nem is merem
Ettől a buta apollói gögtől
A legegyszerűbb, legszebb, legtisztább Embert,
Azt, aki virágtól kérdi: mi az élet?
És pacsirtától, hogy milyen a boldog ének?
Nem merem megpróbálni a tiszta, drága,
Szűz és egyetlen Embert: magamat!

És mim van a buta, apollói gögben?
Részeg falvaim s beteg városaim,
Amiknek nem kell és nem kell az élet!
És nyujtogathatom élet károsa im'
Minden valahai szépségemet az égnek,

Fogadja már el valaki Végzet végre,
Hogy voltam assisi, tiszta lényimádó,
Vagy foszló testtel a mérges Gyula pápa
Kínon szépített, istent-látott barátja
S tízmilliomszor hasonlíték az Úrhoz, —
Mutogathatom: hiába! Mindhiába!

Mint ahogy a részeg a csókok közt elalszik
Arcra bukva és eltört szerelemben,
Ölelése végtelen semmibe vonalzik
S az ív zenitén az öröm dermedetten
Piroslik még két lényben; ám kialszik
Még ez a fény is s kín sincs már a csendben:
A Földnek, ifjú szeretődnek, mellén
Így buksz arcra, Élet, végképpen betelvén!

WALT WHITTMAN
SZELLEMÉHEZ.

Óh mily suták a te oltáraid
S a bomlott beteg imáid!

Hidd el: érzem én is a tűz Prometheüs-szagát
És teret és időt kárörömös, sikongó
Gyerekkacajjal kacagok ki, ha boldog
Mozdonyom megszázsorozza a vágyaim szent iramát
És szeretőmhöz érvén, hidd el, én sem teszek le
Hideg koponyacsontot öle füllelt völgyén,
Mert az én büszke valóm is izgatott
Minden maí, hős eszmélkedéssel:
Hidak és gépek gögös énekével
S mérő eszemen a természet nekem is
Szolgálni bukik
És nem rokkant gyáván elalunnom
A titanici halottak néma népe,
De, jaj, elunnom
E vak dicsekvést van okom...

Micsoda szárnyaim vannak nekem,
Ha csillagok árnyain elejlik még a lelkem röpte!
Micsoda az én oltárom és mik az én imáim
A te diadalmas poklodban, Walt Wittman,
Ha van még ölni hitem!...

Hogy imádjam én az atlanti karcsú hajót,
Ha bűnös, kis vak féreg még a mérnöke rajt',
Ha művén még törpe áldozat az alkotó!
Vagy elbukjam-e a mű alá szorgos imádkozónak,
Míg még az alkotót nem imádkhatom?

Gyáva a te szived, Walt Wittman, nagyon!
Könnyű dicsőséget kerestél az Embernek magadban,
Ujjongani menekülsz a művön,
Hogy sírnod ne lehessen az alkotón.
És gyáva a dicsőséged is, míg még a te néped
Öli az enyém'. Ó, nem diadal nekem
A milliómérőföldes, léleksebes iram,
Míg még a bűnt, a bűnt az iszonyút:
Az önimádást szivemben meg nem öltem.

1920.

ÓDA KRISZTUSHOZ.

Jaj, mért van a szeretet elhajolva
Egyszer a lélek, máskor a test felére,
Mért kell másizü csókokkal borulni
Anyánk kezére s mással a kedvesére?
S mért, hogy örökre ez a csókunk sorsa:
Míg ima itt; ott bűn, mely rombol és öl,
És hol kenyerem, hol vérem szerint
Ejtem ki embertársam az ölelésből?

Egyforma bélyeg halon és halászon,
Óh Mária fia, Te taníts csókra engem;
Te benned minden csóknak egy a színe,
Mert Isten vagy s szilaj a szeretetben.
Benned a gonosz megbékéltetik,
Ha mérges fejét szelid öledre hajtod
S nyilad a jóság röpülni izgatott,
Ha szived', ez örök szent ijjat, felajzod.

Hogy élek én? Óh micsoda szennyekben?
Ki szivedről pattant nyillá vágyakoztam.
S bár adom magam s minden kérőnek
De végtelenné meg nem sokszoroztam.
S nem egy — százarcú a csókom így örökre,
Jaj, a léleknek földi tüzek füstjén, —
Ha kiáll hitünk bús, földi pörökre,
Magunkat adtuk el Judás vak ezüstjén.

Oh, hol vagy? A szivemtől jaj, de messze,
Szeretetből való egyetlen Iv?
Ne hagyd, hogy szomjam hasztalan keresse
Forrásodat, hűsítő, tiszta Szív!
Elfogtak engem a gondnak övei
S az éhség karma itt a féluton,
Elém tétettek a botrány kövei:
Setét van, és ha nem fénylessz, bukom.

Taníts: ne legyenek más csókjaim
Az anyámra s mások a kedvesemre,
Ne legyenek bús, külön csókjaim
Sem gyűlölöm, sem halálíg hivemre,
Legyenek egyformák a csókjaim,
Szívemet ébreszd fel a te szívedben
S Hozzád hasonlítson az én hitem,
Ki Isten vagy s szilaj a szeretetben!

1920.

AZ EMBERÉRT!

Vándorszomjon az ember-sebek kútján
Fölbuzgó vérből ittam én a lelkem:
Mély hitből volt az és soha hebehurgyán,
Ha én az Embert s útjait énekeltem.

Őt s a himnuszokat, amiket őt érzékünk
Őt világtáján éltünk s énekeltünk
S a vágy, a vágy volt északi sarkunk nekünk:
Hímek és asszonyok, odarögzött a lelkünk.

Óh, az Ember mi mély! Szent vére gőzén
Úrvacsoráznak mohó, vidám erők;
Hegy eladja szívét homlokunk drága gyöngyén
S víg kenyérszerződést kötnek a mezők.

De őrjöng az élet- és idegfaló inség
S bőven hullsz a mappán megkerült vonalrendér,
Rossz számvetésre vagy jó bizonyosság mindég,
Te drága, te szomorú keverék: embervér.

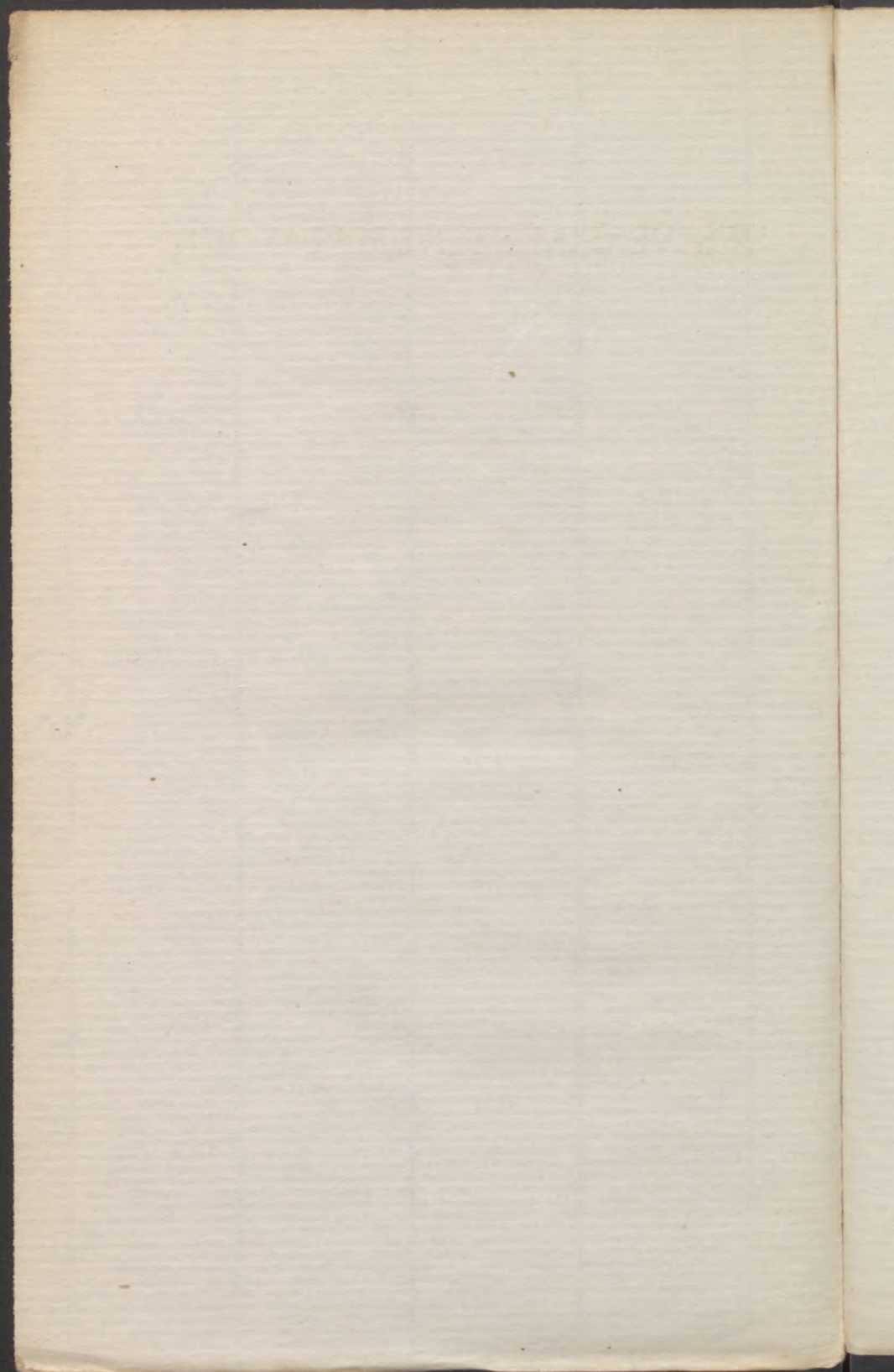
Kenyered, borod kopik száz kapzsi vámon
S nincs föld sehol, csak nyomfaló, néma tenger',
Ezért vagy nekem halálos hitvallásom,
Öröm árvája, kenyeren ütött Ember!

Óh én az Emberért és semmi másért immár,
Az Emberért most, kit kény döglet a páston,
Szombati gyertyákul gyujtom meg kínjaim már,
Hogy lelkem a vad idők fölött messzi látszon.

Az Emberért! A véres, szent ideálért!
Jaj bukott állat s rongyszám a mai mércén;
De dögcsendbe fullatnám lelkemet szaváért,
Ha untalan sírásom mély hittel be nem érném,

Ha szívem cégérét sutára fordítottan
Csörgő sipkában futnám a forum tapsát
S ha a véremmel teleszitt lélekcafatokban
Nem látnám lelkezni az Ember véres arcát.

TESTVÉREIM, SZENT FIATALOK!

TESTVÉREIM, SZENT FIATALOK!

Testünk víg, kattogó óraművének
Nem voltunk bíbelő, álmos toronyőre;
Szélbolondján minden vászoncselédet
Beharangoztunk vidám vér-misére.
De a lelkünket akármik nem rongyolták:
Vigyáztunk rá, hogy jó sziveket hordjunk,
Mikor széles mellünket tövissel, befoggal
Tépte, csikarta nekivadult sorsunk.

Óh, testvéreim, ti szent fiatalok!
Kiálltunk testünknek jóvér híréért;
Jó kardja lettünk a csontos szitkozóknak
S most hős vezércikkek nyalják rólunk a vért:
De mi lelkünket őrző magasban tartjuk
S új törvényeket gyűjtünk a vágyról, vérről,
Asszonyainkról, az emberibb életről —
És futunk szívünkkel a mai fojtó bértől.

Óh, nem a párnák maszlaga mélyebb vágyunk!
Villogó izmunk nem magvesztésen vásik:
A teremtés szent bábel-kövei alatt
Harsog erőnk — derékba-szakadásig
S szent asszonyainkat nem karcsú tigrisül
Melengeti áhító férfi-kedvünk —
Óh, tiszta és mély tükreink ők minékünk
Vágyaink színeit s mélyeit méregetnünk.

Testvéreim, ti szent fiatalok!
Ha mi feszülünk ki az élet tengelyének;
A világ, ami majd szívünk körül forog,
Nem szab ily bitang árat az embervérnek,
Mert terhesre magzott lelkünkbe betakarjuk
A por árváit, kiket a sors szíven vert
S duzzadt emlőink fiatal anyakedvén
Itatjuk meg a rögtépő, szomjas Embert.

És a mi vérünkben harsogó világban
Oltárt csak az ember-vallás papjai kapnak
És a mi vérünkben harsogó világért
Nem kell majd sírni az árva asszonyoknak.
— A mi világunkban tapsolva önmagának
A Végtelen tükrén százszor magára ébred
És örömkben sistergő meteor-ívben
Rohan el minden gyönyörű ember-élet.

1916.

ADY ENDRE EMLÉKÉNEK.

I.

A MAGUNK SZERELME.

Feszül szép húsz éves izmunk, agyunk
Akkor a Végzet Lédát ad kezünkbe,
Boros kancsót, bukó fajt, cenk időket:
Ime a készség! Óh minden egyéb:
A szívefájó ember, a Páris mi vagyunk!

Lédáinkra rácsókolunk mindent,
Mi szájban keserű, vérben sűrű,
De mint Lédánk tárult szemén a képünk
Önön-lelkünk nászágyára lépünk
Lédánk szent nyoszolyáján. Óh furcsa csókunk
Nem vagy asszonyért, csupán magunkért.
S szívünk húsán korán föltetszik
Az önünket eljegyző mátka-gyűrű.

Aztán hadizajba feledkezünk.
Cenket verünk: a nem hasonlókat,
S a rossz hasonlókat. Mindent magunkért
S bár tar fejeken csattog öklünk:
Magunk vérében ázik a kezünk
Lédánk helyett magunkat öleljük

Ellenünk helyett magunk vérzünk
Korsónk bor-vére nem a lelkünk;
De lelkünk vér-bora korsónk lelke
S kelyhei vagyunk egy új szövetségnek;
Melynek tűzmagvai mi bennünk égnek.

Lédáinkat halkulva betakarjuk
A bomlottan szép Ariadne-sorsba.
Nyoszolyájukról lefeledkezünk
S balzsamos örökifjú kadavernek,
Kiben hunyt valónkat szeressék,
Temetjük zsolozsmás kriptaboltnba.

A csúcsra értünk. Korsónkat lecsapjuk
Felolvadunk rég bennünk szunnyadó
Nem csaló s csalhatatlan magunk szerelmében
S hunyt idők, hunyt emberek és hunyt-magunk fölött
Úgy lobogunk ki fároszúl
Magunkimádón, egyedül — szuverénen.

II.

BÚCSÚZÓRA.

Ady Endre! Semhoggy gyáva barátod nyűgeit,
Semhoggy vak-volt ellened néniáit halljad;
Első legyek én, a szűz, a húszesztendős,
Ki erőm és önbizalmam gyolcsába takarlak.
Első legyek fiatal lelkek között s helyettük,
Kinek nem vagy szükösen csak magyar dokumentum;
De mind a világon tételesre torzult
Életen ént-váltó. Emberi monumentum.

Óh, sáfárhangos, piaci zürzavarban
Most szabják árába a magyart s nem-magyart:
De a mi nagy szívünk máglyáin nem ég el
Csak, aki itt jót, tisztát, emberit akart.
Ady Endre! Aki ma húsz esztendős,
Az megint a golgoták kövére térül
S szívét a minden-ember szent úrvacsoráin
Tört magyar asztalon osztja ki kenyérül.

Ady Endre! Ha mi, új és hitváltott erők
Eszünk ágyásira fogadunk őstalajnak;
Akkor lelkünk arany-októberében
Egyformán bora terem magyarnak s nem-magyarnak.
Óh, szép szüretre hulltál! Új táblákat írnak
Az ember-hangos lankákon szerteszét
S a veled-hitű názáretiek
Vérével hiteltetik a táblák ámenét.

Ez az ifjak búcsúja, Ady Endre!
Mi szép holtodban jajokkal még nem alázunk
S nem lesünk egünkön csak egy csillagnyi rést,
Hogy ott valóban holtta hallélujázzunk.
Szálazó agyak szükös, kis csínja-bínján
Mi már nem bukunk magtalan avarrá,
Az Élet és az Ember örök szépségeit
Éljük s nem alkusszuk nyári zivatarrá.

1919.

AZ ÉN IDŐM
NEM SZENT IDŐ?

„Hej, korcs utód díb-dáb toprongyos,
Te koldusbotra rendelt céda,
Lányok ölébe hulló préda,
Nem tudsz te mást: léhán fütyölni!
Agyad, szived és lelked lompos.
Nem tudtál lelket örökölni,
Sohasem fogsz fenntündököni,
Hej korcs utód, díb-dáb toprongyos!

Apáid hej s bámulj te gyatra!
Apáid haj s megnyald a szádat,
Álmodni sem tudsz oly csodákat,
Mi nékik „gyerekjáték” volt csak.
Ha bajra mentek büszke hadra,
Mindég mázsás fejszét csapkodtak,
Foguk közt turkkal táncot roptak...
Apáid hej, haj, hó te gyatra!...

Te itt csak kushadsz, ázol-fázol,
Hajnalig görnyedsz lámpa mellett,
Begöngyölöd bús-rongyos melled
S olyan vagy, mint a síri rém!
Ha nem ebédelsz, vacsorázol

S órakondulás idején
Holtabb vagy, mint a síri rém.
Rázós fejed ijedten táncol!"

Óh jaj, hát ez nem szent vérhullás?
S mert emberibb minden egyébnél
Nem istenibb az ősökénél?
Az én időm nem szent idő?
Hitért, fajért holtta bénulás...
Malaszt nincs ebben? Nincs erő?
Nem hős dolog a rossz tudó?
Hősebb az ő, a hejjuhujjás?

1911.

EMBER HARANGJAI.

Már sem a mindennapi áldatlan kenyereünkhöz,
Sem a mindig volt s magunkból szőtt Istenünkhöz
Nem jól köszöntök!

Ember még hall titeket, de nem bánkódik,
Sem nem örül, mert az ő gonosz bántóit
Már nem perli nyelvetek, sem zengő hangözüntök...

És szavatokra:

— Nem kél bennünk reggel kékszemű gyermek,
Sem izmaival terhes férfiú tiszta délbén,
Sem boldog vén, akit emlékei vernek
Víg nefelejts-korbáccsal a feledtető télben,
Estéli meleg kacajokra...

Óh, Ember Harangjai, hogy kongattalak egyszer,
Mikor még hittem, hogy megéri az Ember
Száz színe-válttán magasabb egyházakra.

De sem önmağa fölé Istenül nem jutott el,
Sem régi Ura előtt emberré nem bukott el
A bús, a szent félszörny, ki méltó a salakra.

Testvéreim, harangok, maradjunk mégis itten,
Megkondulók még egy-egy úrfelmutatáson
Mikoron az Ember mégis szeme elé tartja

Bús önmagát, hogy magából szőtt Istenébe lásson!
Oh él az Ember! S még szolgálni akarják
Régi szolgálói: a tűz, a víz, a föld,
Minden víg, régi szolga, akibe az Ember
Önmagához hasonló, szép lelket pörölt...

Csillag! Mindegy, hogy ki a feldobója
S kinek az ölébe hull, hatra vagy vakra;
Első borszüreten s víg kenyérszelőn
Kitesszük fétiszül derült szívünk elé
A kenyérrel s borral megvigádt asztalokra.

1920.

FIATAL SÓHAJT.

Ha tőlem kérdenék, be szépen tudnám
A szomorú világot rendbe rakni:
A kinnak könnyeket, a hitnek Istent,
Lánynak legényt, öregnek sírt, óh minden
Bús egymástkeresőt egymásnak tudnék adni!

Mert néha a dolgok úgy a testemhez nőnek,
Hogy a koldusnak én vagyok a rongyos kabátja
S ordít belőlem a sorsa és az éhe,
A tenyerén vagyok a megizzadt fillérje,
Az aranyterhes álma vagyok s a piszkos ágya,
Ember, semmi más és mégis mennyi minden?
Szűzek teste körül a vágyas ölelés,
Isten lába előtt az alázatos sírás,
Kisgyerek arcán a boldog nevetés,
Dúlt templom kövén a titokzatos írás,
Egy-sárból való minden kövel, fával,
Kigyóval, galambbal, tigrissel, virággal,
Ember, semmi más, a porból tiszta állat,
Aki sirni tud, hinni, élni és szeretni
S ki ezer léleknek ezer testet válthat,
Zengő univerzum, Ember, más semmi, semmi!

S csak ennyi kén' hozzá: egy ember, óh, csak ennyi,
A szomorú világot rendbe rakni:
A kinnak könnyeket, a hitnek Istent,
Lánynak legényt, öregnek sírt, óh minden
Bús egymástkeresőt egymásnak odaadni.

1920.

A HUSZÉVES ÉNEKEL.

Hát lássatok még engem a legtisztább adónak
S ha vérem már úgyis rajt' van minden kenyéren,
Ki vőlegénye vagyok mindig, ha szép, a szónak,
Még elosztom értetek egy-két fiatal évem.
Elnémítom a gyűlölet harsonáit
Mert fájnak a fülemnek,
De önmagamé csak én vagyok a földön,
Én a húszéves, ura minden „legyen”-nek.

És én a húszéves, a legfőbb katedrális a földön
Bűneit hirdetem mindenha lobogónak:
Vörösnek és fehérnek s véremmel telítőttem
A Lobogótlan Ember poharát. Rózsákat szórnak
Elébe eszem kertjei s őt üdvözlöm testvérnek,
Kinek szívéhez sose' férnek
Fodrai ölni és halni hívó lobogóknak
Vörösnek és fehérnek.

Adjátok ide a szíveteket! Én majd kiállom
A *ti* fájdalmatokat is *rajtam* marott sebekkel
S velőtlen csontotokat ihlett, fiatal számon
Megzengetem soha nem volt gyönyörű énekekkel.
Adjátok ide a szíveteket! S én megkoronázom
Az Embert, az Élet urává, bizony
Én, a húszéves, a tiszta katedrális,
Ki a szűzáldozatok poharát iszom.

1919.

DADOGÓ MAGÁNBIZTATÁS.

Vajjon ezer ifjuságomnak
Még sok zászlaja int-e?
Hogy az okosság precíz virágait
Nem fogadom be zaklatott kertjeimbe?

Kenyértörő peren zúzott töről
Én nem csurgatom a borom
S lelkemet nem adom el s nem hagyom el
Sem uri renden, sem betegkutya soron.

Mert az én eszemnek jó a fény
És jó a szívemnek a szabad réti tűz,
Mint széljárta testemnek is tisztább a pümkösdje,
Ha csókban való társa szűz.

Lelkem, búcsuzz el — ha tán köttettél velük —
A mai vércsurgató, rossz hitlevelektől
S menj más temlomokba, lobogótlán világba,
Mely nincs csapottlelkű, mai emberekből.

S mindig, hol az élet egyre piszkosabb.
(Mint a cselédek szombatestje) és egyre visszább;
Lelkem, (sasok karácsonya, pümkösd galambja)
Te légy az egyre jobb, Te légy az egyre tisztább.

Te tudj vigyázni, hogy minden dolgod
A jót és rosszat mérő örök szívébe essék,
Mert csak az boldog, csak az a megváltott,
Akinek a jószág levegője: s örök kötelesség!

Jó Neked! Lelkem! A mindenha anyákban
Megbúvó Máriát a Te szemeid látják
És minden szenvedésben megleled
Az olajfák-hegyének utolsó éjszakáját.

Jó Neked! Mert ha mai mérgű
Kisemberi, csúf bűn megcsillan is benned:
Érzem: mégis örök erények víg délibábja
Játszik Veled — ha ilyenek is kell lenned...

És szép vagy, mert derült vagy. Van benned
mindig kék ég,
Tiszta forrás, örök tűz és szent östelevény
És ennek a bennem megváltott világnak
Van egészséges, fiatal, szép Istene: én.

1920.

AZ ÉN MEGTÉRÉSE.

Fiatal szivek, új uratok az Én
A minden ember templomába megy
S a tizenkét halászok asztalánál
Leteszi fáradt testét s ím a dal,
Amelyet piros szivetekre csal:
„Magamnak nem lehetek, más csak én;
De az életnek nem vagyok több csak egy.”

Magamnak: vagyok a végtelen valóság
S a mindenség szemében ott ragyog
Millió formám, ami mind vagyok,
Isten szeméből sugárzuhatag,
Víg lázadás, tavaszi áradat,
Amint elindul városokat ölni
És csalárd templomokat fojtogatni,
Az Én, az Én megy hidakat letörni,
Temetőben koporsót bontogatni, —
Bölcsőben gyermekeket simogatni:
Multat s jövőt egymásnak odaadni,
Mert a megölt város is én vagyok,
A széttépett híd, az is én vagyok,
A megfojtott templom, a szétvert temető is
És minden, minden, ami én vagyok,
A mindenség szemében ott ragyog.

„De az életnek: nem vagyok több, csak egy!”
Vagy Krisztus sebei alatt keresztény,

Imák bozótján metafizika,
 A nyájból egy, akinek bünbeestén
 Halk könnyet ejt a Lélek nagy fia,
 A templomok zugában néma rózsza
 — Hervadt virágod, Te szép, barna nép,
 Akit a hysterikus Európa,
 A bika szeretője, összetép.
 Vagy Nietzsche-gyermek, örök, nyughatatlan
 Igazsághold, döglött romantika,
 Az ucca izgalomával fűtött katlan,
 Bús önfaló, halál-dinamika,
 Szép szón bukott, testetkérő szivárvány.
 Nagy messiási pózokká ivelve,
 Ki ezer hitre ég ki ezer máglyán,
 Hogy legyen, ami oly nehéz ma: — lelke.
 Vagy más. De minden, aki benned kárhoz
 Mindig csak egy lehet, mert azt akartad,
 Élet, ki énjeinket elzavartad
 A tizenkét halászok asztalához,
 Hogy ne lehessünk, mint a boldog gyermek
 A jó falattal zúgban elbuvók,
 Akik *valóul* álmokat kevernek:
 Magunknak harmóniát hazudók.
 De ott legyünk, vérző szív, ahol seb van,
 A testedben, óh Élet, Élet, Élet,
 S hol a minden ember oltártüze lobban
 Oda testvérednek a tarka én-ek.

1920.

A DIADALMAS IFJÚSÁG.

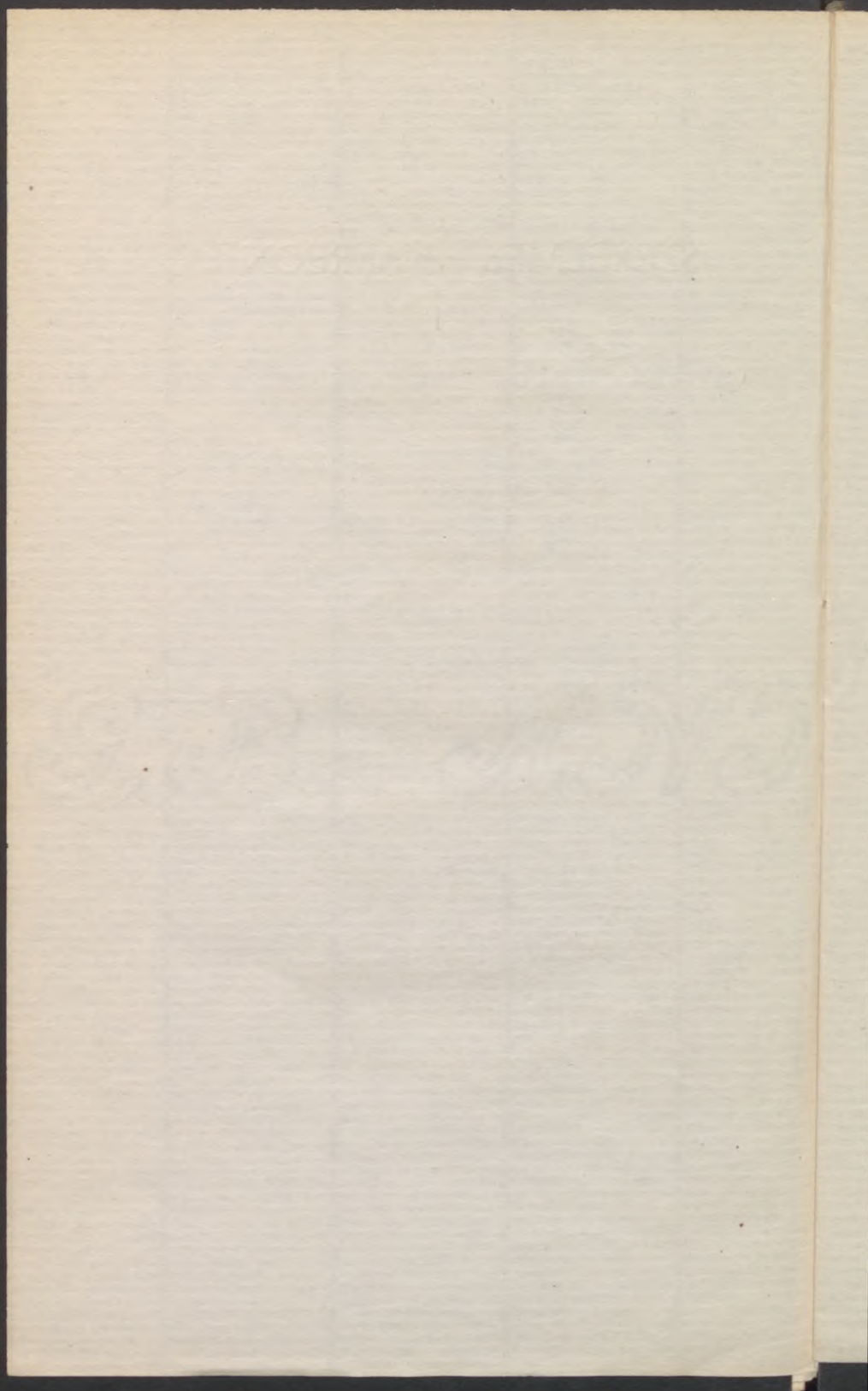
Az ifjú anya, az Élet, felzokog
S a mult kiég, mert ellene bűnbe ment,
A fiatal anya csókja ránklobog,
Mi még a vágy vagyunk s a vágy a szent.

Mi még a vágy vagyunk, a tiszta vágy,
Hogy nagy-nagy dicsőség legyen az élet
Minden atomban, ami élni vágy
S megkezdte útjait a földi fénynek.

Fajtánk sorsát nem ejtjük holt avarra,
Meggyújtjuk fároszát az ős síroknak;
De Verona-kendőnkön az Ember arca
Vétót világít minden gyilkosoknak.

1920.

SZERELMES ANAKREON

I.

Oltárom: Szép Lenóra!
Hallélujám: Az ének!
És nincs kietlen óra,
Hogy föl ne lengenének
A régi képek újból.

A vén görög se' látott
Göröghon víg egében
Ilyen tündér világot;
Ha ócska serlegében
Pironkodott az új bor.

Anákreón az őszám,
Utódja víg Fajankó,
Ki hirdetném erősen:
„Szerelmi kéj ivandó,
Ha kín kísért a múltból!”

II.

Ha van mámor: minden vagyon!
Ha semmim sincs; az is vagyon!
Az élet bús zarándok út.
Az élet indulója rút.
A vén Rómától Krisztusig

Bizalmam sokszor elbukik
Krisztustól még az Istenig
Erőm, a büszke megtörik.
Ha nincs erőm, ha nincs hitem:
Lányölbe dül bűnös fejem . . .
Idő, Erő, Tér, Ősanyag!
Hahotás ajkam rákacag:
„Hiszen csak abrakos tarisznya,
Vizes zab gunnyaszt benne csak.
Egyék meg a tudós urak,
Hiszen csak abrakos tarisznya!”

Fejem fölött sír a kuvik,
A hangja bús, hűvös varázsdal.
Elűzöm kínos gond szavával:
„Hiába jósolsz vén kuvik . . .
A vén Rómától Krisztusig
Vergődtem véres önkínzással!
Jártam a Kérdés bús homályin,
Voltam zsidó, mohammedán,
Kristályhitű, bús, büszke Kálvin,
Rómában is bitang pogány.
A homlokomra vér fakadt
S lebuktam a kereszt alatt.
Titkos, fájdalmas szó köszöntött:
„Az én vérem hiába ömlött!”

Elmentem, aztán visszanéztem,
Láttam, hogy állnak kéz a kézben
Vidám legények, asszonyok

S amint a sebből vér buzog:
Az ajkukon röhej fakad
S táncolnak a kereszt alatt.
A megfeszült felém kiált:
„A Krisztus mégis megbocsát!
Hiszen az élőké az élet!
Az életet büntessem én meg?”

Nótába vágott akkor lelkem
S a táncolóknak énekeltem:

Éljen az örök mátkaság!
Az élet víg hiábaság!
A vergődő, a szenvedő,
Az elkábulni nem merő
Pusztuljon innen el!
A boldogság annak való:
Ki tomboló, ki táncoló,
Ki vígan énekel!”

III.

Nyisd már az ajtót kincsem!
Száz éve, hogy vesződöm
Az irígy, csúf kilincsen.

Tán holmi ócska néne
A csacska, szép fejecskét
Megint agyon beszélte?

Mit hallgatod, Lenóra,
Mit cserfel össze-vissza
Sok irígy nagyanyóka?

Ha ősz vegyül hajadba;
Ajtód akár befagyhat...
Nem zörget senki rajta!

Te is küszöbre ülhetsz,
Pletykázhatol napestig
S erkölcsért lelkesülhetsz.

De addig ám csak éljünk!
S azon törjük magunkat:
Gyönyör zaklassa vérünk!

Öreg néném is így tett.
Virágosabb korában
Nem egy legénynek intett.

IV.

Aranyfürtös fejecske,
Arcocska, ostobácska,
Lenóráám, kis butácska:
Minek dacoskodol?

Akik szeretnek élni;
Azok hamar meghalnak?
Ily dőre gondolatnak
Ne hódolj angyalom!

Az ily vidám leányok,
Az ily vidám legények
Ezeregy évig élnek
Egyetlen éjszakán...

Aranyfürtös fejecske,
Arcoska, ostobácska,
Lenórá, kis butácska:
Minek dacoskodol?

V.

Ásít a cifra kályha.
Bús-hosszasan nyújtózunk.
Oh jaj, mint hogyha fájna
Hogy holnap más határba'
Ölelünk, csókolózunk.

Bilincs a mámorunkon.
Kinézünk ablakunkon...
Hahó, hogy hull a hó!

Ásít a cifra kályha.
Testemhez ér a tested.
Ki üt bennünket lelken?
Kinek az árnya lebben
Fölöttem és feletted?

Mért könnyes a te arcod?
Mért vívod azt a harcot?
Mért fáj, hogy hull a hó?

Ásít a cifra kályha.
Oly sírókás a kedvünk!
Mindjobban átkarollak
S megsír a fájdalomnak
Zenés világa bennünk.

Hosszú az ölelésünk,
Némán, szeliden nézünk...
Hahó, hogy hull a hó?

Tizenkét vén határnak
Nincs ördögbbje nálam,
Nincs nálad angyalabbja,
Kettőnkénél boldogabbja
A víg szerelmi vágyban.

De hát hol van ma mindez?
Te bánat mire intesz?
Ma miért hull így a hó?

Hosszút ásít a kályha.
Válik két bolygó lélek;
De jaj, mint hogyha fájna,
Hogy holnap más határba'
Máskép lesz már az élet?

Lemondó bús a gondunk.
Féltő bús csókba forrunk
S csak hull, csak hull a hó!

1910.

VI.

Himtestvér, töltsd a kancsót,
Igyunk, hogy szinesedjünk
És holnapi gonoszkánk
Szivessen töltse kedvünk.

Sohase énedet vidd
A kedvesed elébe;
Mint víg, bohó hazugság
Úgy ess le szép ölébe.

Mert Zeus se maradt Zeusnak
Ha szive kipiroslott:
Egyszer arany eső lett,
Másszor felhőbe foszlott,

Mint karcsú hattyú-álom,
Úgy vette Léda csókját
S boldog bikának izmán
Ringatta Európát.

És ez az asszonyszívnek
Legszebb törvénye, testvér,
Hogy nem tud csóknak állni
A gőgös buta testnél:

Lesi istenhatalmad',
Játszani tudsz-e *lelket*
S ha ezer lelked látta,
Ölébe fogad egyet.

Himtestvér, töltsd a kancsót!
Igyunk, hogy színesedjünk,
És holnap majd gonoszokát,
Egyet, megint megejtsünk.

VII.

Föl, föl magasra
A dalnak szárnyán!
S nem élni kőként
Anyagnak árnyán.

Ringassák hintón,
Igába döntsék:
Testünk sorsában
Nincsen különbség.

Selymen vagy almon
Van menedéke, —
Jóban is, rosszban is
Halál a vége.

S bánom is én, hogy
Arany koporsón,
Vagy barna deszkán
Aluszom olcsón.

Csak lelkem, a lelkem
Lehessen minden:
Százarcú élet,
Akár az Isten.

Nincstől a nincsig
Sorsunk aranyhíd
S végig a hidon
Lélek aranylik.

A test nem az íve,
A test nem a pillér,
A test csak Kháronnak
Adandó fillér.

Föl, föl magasra
A dalnak szárnyán!
S nem élni kőként
Anyagnak árnyán.

VIII.

Én olvasóm, bocsáss meg
Izmos, nagy, hős apámnak
Óh jaj, későn megértett
Szavát irom le néked
Mottóul im' e vershez:
„Fiacskám, ne szeresd azt,
Ki éji erdőn hangos,
Mert csúf szentségtörő az.”

Vigyázz, mert este van már.
Lábujjhegyen az erdőn!
Tiszteld a fáknak álmát.
Mert nappal ők vigyáztak,
Hogy barna homlokodra
Ne hulljék nap nyilából

Több, mint amennyi kell, hogy
Vidám eszedbe gyúljon:
Szépségből boldog ünnep;
Jóságból ölelésnyi;
S tiz egyszerű igazság.

Vigyázz, mert este van már!
Ne lépj patakba, tóba,
Halacskák álma is szent,
Mert nappal ők vigyáztak,
Hogy párodnak s tenéked
Ne érdes, ámde sikló,
Lágy viz jusson fürödni,
Hogy testetekbe gyúljon:
Örömhöz jó egészség,
Harmonia a kéjben,
S erő a szerelemre.

Vigyázz, mert este van már!
S ilyenkor hold és csillag
Van csak szolgálatodra
S illatos szeretődnél
A fülleteg nehéz csók.
Magaddal el ne foglald
Minden cseléded — mindig.
Hisz' lelküket, ha az kell,
A nimfát és najádot
Halk lanttal sátorodban
Kicsalhatod borodból
Kancsód szélére élni.

Vigyázz, mert este van már!
S mi éjjel láthatatlan,
Nem akar éjjel élni.
A Test nem látszik éjjel,
Csak egymaga a lélek,
Mert éjjel ő az élet.
Halkan kocints, ne rázd fel
Nappali hű cselédid:
A fákat és halacskát,
Tavacskát és az erdőt,
Ember, Te örök éber,
Te szünhetetlen élet.

IX.

Karczagi kertben, amelyet
különös érzéssel, a testemből
valónak hittem.

Óh Föld! Melledre hajlok
S a vak huszadik század,
A hazugságok pokla,
Kiben gyártmány a lélek
Miattam meggebedhet.

Óh Föld! Szivedre hajlok
S megcsókolom a méhed,
Hogy némán megköszönjem
Uj, drága testvérkéim,
A sok karcsú menyasszonyt,

Diszes cseresznyefáim.
Szememből kéken árad
A víg ibolyaomlás...
Facsard meg boldog ujjam
S a szőlő drága vére
Daloló csobogással
Csorog legott belőle.

Óh Föld! Fogadj szivedre
És lelkezd ki a testem'
Te szent szándékaiddal.
Hasogasd meg sebekkel,
Amelyeken kiférjen
Belőlem ősi álmod:
A kenyér, a bor, az élet.
Hasogasd meg a testem,
Hogy csecsebecse lelkem,
A nippes cifra semmit,
Gáláns politeszségem
Elejtsem tört bazárként.
Nem szabad másnak lennem,
Csak ennek itt, csak ennek,
Ami Te vagy e kertben
Áldott adakozásban,
Ami Te vagy e keriben
Zengő fekundításban:
A kenyér, a bor, az élet.

Föld, Föld! Fogadj szivedre
S cselédeddé teszem meg

Gögös, hatalmas vállam,
Mely hazug templomokhoz
Hordott köveket eddig.
Cselédeddé teszem meg
A karjaim', a lábam',
Törd össze, vezekeltesd,
Csak adj nékem kegyelmet,
A beteljesülést add,
Hogy Tevéled lehessek
És bennem is, mint benned,
Minden zúgó tavasszal
Előlről kezdődhessék:
A kenyér, a bor, az élet.

X.

Eszembe tiszta eszményt,
Mely nem akar mást élni,
Mint, amit él az élet
A kőben, fűben, fában.

Kezembe gyöngédséget,
Mely egyformán cirógat
Sebet, bünt, kínt, szerelmet,
Rögöt, virágot, asszonyt.

Lábamba nagy erőket
Gyönyörre és nyomorra,
Édenre, Golgotára
Egykedvűen vívóket.

Ha ezt mind ideadtad
Én asszonyomnak hivlak.
Fehér galambot, bárányt
Szőlőt és évelő bort
A nyájam, kertem, házam
Legdrágább kincseit mind
Eléd viszem. S a vágyam
Ugy jő le minden reggel
Az önhittség hegyéről
Fogadni vágyad jöttét,
Mint sas suhan a csúcsról,
Nagy, méltóságos szárnyon
Figyelmes, mély gyanúval
A hajnali mezőkre
Mindennapi torára.

1920.

TŰZVÉSZ UTÁN

THE END

TÜZVÉSZ UTÁN.

Hogy minket halálra, titeket meddőségre
Ki ítelt el, mi most már ne' kérdezzük!
A feleleten ez a világ leégne...

Sorsunkban még van karcsú fölívelés:
Ez a kettőnk magzatváró szerelme,
Ha ez is letört, akkor a lélek és
Test egymáshoz való szent engedelme,
Az is kihalt belőlünk mindörökre...
— Énemet új-eggyé már Istenkéz se' fogná;
Széthulltam permeteg.
Ágyékomból valók jövői nevetése,
Ami még gyermek, tegnap,
Ünnepi harmónián ölel át egy egészbe.

Én már nem vagyok jövőendő, csak a testem,
Ki a piros vágy minden vad istenével
Híres temploma volt az örömöknek
S ma fáradt fészek a béke melegével,
Tűzhelye egy-két apró piros kölyöknek.

Mért kezdenők ennél pazarlóbb lázon?
Ne gyujtsunk már szédült tűzvészt a csókba!
Maradjunk így, hogy valami csalóka,
Csöndes, kedves lidérce önmagunknak.
A csókjainkból valamikép kilátszon.

Haló harangja falusi kápolnának
Ez bennem a te szelíd, okos szerelmed
S andalgó, halk angélusok a vágyak,
Amelyek, mint Istenben alvó tájak
Esti fecskéi, meleg kezedre járnak,
Hogy szenderítse őket szép kegyelmed
Az éntelenség bibliáit élni,
Szép gondolatok vánkosán henyélni
Tán lelkem is, e züllött csillag elmegy,
Ha szép, erős, aranypiros fiakkal
S öleden hancurozó angyalokkal
Diszítí fészke asszonyengedelmed.

1920.

JÚNIUS.

Étlen hím-szajunk göggel kérdi:
„Mi az asszony? Minek az asszony?”
De ver a nyár és júniusban
Testünk bevallja: „— Kell az asszony!”
... És asszony a lélek mibennünk,
Akármilyen nagy csodát termünk;
Szép testünk mély törvénye minden,
Ami léleknek látszik bennünk...

Én testvérem a fiúságban
Mégis a hímség, ha megváltott,
Magános szőlőhegy a nyárban,
Ki méhén még arannyal is áldott.
Tettek szent tornya, — ki magáért van!
Asszonyágján ez mégse fér el:
Ilyen testtel köszöntsd az asszonyt,
S borrá ért meleg férfívérrel!

Szép férfiúság az élet lelke,
Ő a törvény minden csodára
S váltsága mégis, mégis asszony:
Termésbe töretője, — láza.
A mi dúsgazdag erőinket
Asszonyunk teste mégis megesse,
Hogy sarában rekedt agyag-Ádám
Ne maradjon itt férfi egy se!

Igyen köszöntlek s ölembe foglak
Mély hitemért csipkebokorra
A testemen át vagyok én is lélek
Ki asszonyát így tombolja torrá:
Lehelj rám, testehíres asszony,
Matériáim nagy jóléte,
S teherbeesett szép hímségem
Veled kezd a munka énekébe...

Lehelj rám: testemből úgy lesz lélek,
Úgy zajlik erő a vak anyagban
Lehelj rám: s boldog televények
Gazdag göze szakad ki rajtam,
Lehelj rám: és az élet arca
Soha nem látott szépre szépül
S vállamon asszony-kulcsra járó
Embert-hívő, új egyház épül.

*

Nekem bukott mozgás az ember sorsa —
Időben, térben pont és nyomtalan;
De rögre-kötő, nagy asszonyságod óta
Mindennek jómeleg emberíze van.
Öledben nekem lelkeznék a dolgok,
Mert véremmel itatja őket asszonyságod
S forró hímségemet ha beleoltod,
Jó emberíz lepi be a világot...

És karcsú fákban száz tornyom fogamzik,
Száz folyó vár, hogy híddal megöleljem,
Kő néma méhe Angelo-álmot alszik
S gyöttri a vágy, hogy kimutasson engem,

Mert részege minden az ember jó ízének,
Ha tőled egyszer véremből inni kért
És kőben, fában reszket az örök lélek
Az én gyönyörű ember-arcomért.

S mert engem, embert, a formám elvakít,
Elhiszem, hogy a semminek mindent érek;
Megcsinálom az anyag vágyait
S játszom belőle tornyot, hidat, gépet.

... De egyszer úgy gyúl meg kínom az anyag testén,
Kínom, ki szomjas a végső alakzatokra,
Hogy az élet ezer reményes arcát
Mindig az ember vére virágozza ...

Ezért vágyasd arcomra a világot! —
Míg engem próbál, a célján rajtakapjam.
... Akkor egy végső örök törvényt csinálok
S megmagzatom benned: szent Őstalajban.

*

Túltelt már bennünk az örömök mérge
S most végtelen jó testünkben még a vágy is;
Menj el, ha más is a te asszonyságod kérte
S kösd bukhatlanná amannak templomát is.

Míg én vagyok az út; enyém a bére,
Száz Verona-kendőn láthatod a vérem;
De fogam nagy törvény fogja szüzességre
S nem mar nyomot a mások kenyerében —

Oh régi éhség! Nyáresti uccaéhség!
Szemem tombolt a jószagú asszony-falkán
S ugattam rád, én életem holdja, szépség
Uccák testlugzó Midáslakodalmán.

S mint lent a hajó, ki a part ágyékát marja,
Sebet vert testem a hús asszony-folyóba,
Enyém volt mind a szüze, fiatalja:
Szent testamentom a testembe róva...

De most már nem fekszem vágyak első almán,
Erőimnek áldott, szép tornyai nőttek
És most a párzás utolsó szombatján
Nincs külön ágya bennem már a nőnek.

Már mindent meg tudok ölelni asszonyommal!
S ez a nagy nász a híred örök öre,
Te Jó, ki fölvertél szent munkatoronyá,
Fiatal izmaim meghiteltetője.

Szeretlek testem, mert elküldöd a társad,
Termeni tisztult izmaid drága terhét.
Te áldott, ki az Asszonyt mindenben megtaláltad
S nászod már erőddel az anyag tiszta lelkét

Szeretlek téged, te szép Tagadhatatlan!
Pünkösdje erőknél, kivel én így megestem,
Te asszonyhusvétkor elpusztíthatatlan,
Karcsú acélvár: delejes, tiszta testem.

1919.

TAVASZI KÖVETELŐDZÉS.

Ó, kedves, ez már nincsen,
Mert van már minden kincsem.

Szemedben napom, holdam
Ezer jó csillagom van.
Öledben meleg békem
Van fehér menedékem,
Kis bajra mentő lázam,
Nagy bajra jó kórházam.

S idegben alvó emlék
Amit most énekelnek;
Csak, hogy dús férfitorral
Ízes, mert régi borral.
Köszönjem tiszta kincsem,
Amért ez többé nincsen.

Tavasz, adj asszonyt, mert szép akarok maradni;
Megkoronázott, betelt és tiszta férfiület . . .
Rút vérpad a vágy s mért kell rajt megszakadni
Épp az én lelkemnek, ki örök vőlegény lett
Minden szép előtt? Adj asszonyt. Szelidebben
Nem könyörgött még senki Te előtted,
Hogy megváltassék. A szomorú sebekben,
Amik a nő miatt meleg szívemre nőttek,
A vér néma gyöngyei ülnek körben
És ebben a sok-sok, bús, piros tükörben
Még eddig nem fénylett a megváltó asszony arca.

Mindenki mást kér: Zászlóra hitet, harcot,
Életre pénzt, bort és békét a kínra,
Nekem asszonyt adj, a szívem majd zászlónak,
Hitnek, harcnak, pénznek, bornak s békének hívja.
Mert szeretni: Ez az egyetlen tiszta fegyver

S élet szent asszonyunkon tudjuk csak lemérni,
Ez a törvény s Te erős, dús férfiember
Csak hajtsd le fejed némán, amikor szived érzi,
Hogy asszonyból van benned az élet tornya.

Hisz minden más nincsent el lehet viselni;
Őszi éhséget, téli sok nyűgöt — mindegy!
De jaj nekünk, ha az öntelt férfiálom
Csóktalan marad! Elvérzik bele mint egy
Magános, buta csillag, mely zengő nyári éjjel
Kihull a horizont öléből. Kell, ismerni kell
A szent lázat, melybe a lepkék belehalnak
S a lomb vándora szive-szakadtáig énekel,
Hegyek, patakok, ligetek, madarak, nyájak és mezők
Kigyult, szent tavaszi örültsége titkát
Ismerniök kell minden bús férfiagnak.

Adj nékem asszonyt! Ez örök könyörgésem,
Asszonyt, kiről férfiak még nem énekeltek
S akit elsőül az én vágyaim dúlnának fel
Mint egy lesi-izgalmú, dús áprilisi kertet;
Mert mellemen viharok vad ökle mérgelődik
S dúlt hitem hamar-tört oszlopai alján
Megáhítottam az öröm koronáját,
Kit homlokomra tegyen egy drága fiatal lány
S hol fáim élnek majd, messzi mezőkre látszón
Ott a szent kertben felütöm tiszta zászlóm
A megbékült erő nyugalmas énekével.

1920.

HITED SZERINT.

Te láttad mikor vad mezőknek bürkét
Békítgettem a kerti liliummal:
Lelkem és lelked együvé kerültét
Meleg sziveddel és piros borommal.

Ittad borom. És én borodat ittam,
Életünkön van egymás jóize;
Legyen együtt mi minden dolgainkban
Egy férfi és egy asszony mély hite.

Míg én a rögöt itatom verejtékkel,
Hogy magvaimtól dús teherbe essen;
Alkudj Te ki napot s esőt az éggel
S kacajod csengő aranya fizessen.

Mindenen, amit erőm meglelekeztet,
Piros kedved szép koronája üljön,
Virággal béníts meg minden keresztet
S kell, hogy az élet nagyon megszépüljön.

Lépteid alá dús virágözönt már
Uti porul az én karom vetett el
S mezőm tarkája nyájakkal köszönt már,
Hegyem lankája aranypiros szürettel.

Sorsunkra vágyam vitorláit tedd föl,
Igazgasd jó és rossz vizek szerint,
Tégy igaz törvényt fiatal életemről:
S legyen nekem a te hited szerint!

1920.

DÚDOLÓ CSÖNDES SZERELEMBEN.

Én kedvesem, ha szebb nálad a hajnal,
A holdvilág, a rózsza meg a rét;
Miért maradnék Nálad? S poharammal
Incselgő hívásom mért vón' a tiéd?
Bizonnyal, mint sirászi költők szíve
Az enyém sem bölcsebb a szerelemben,
Hajnalnak elég nekem a vállad íve
S jó holdvilág a homlokod. S ha bennem
Zúzott apám, ki kertünket elitta,
Rózsát érint s lelkem ceglédi nyitja
Fölpattan, — akkor csak egy halk lehellet
A piros szádra s megvan a régi rózsza,
Fejem a melledre; s meg a régi rét...
Ó, minden, minden, ami még megója
Eszem és szívem tarka sok színét.

Amennyit régi költőktől tanultam,
A szerelemben nincsen több okosság.
Mindenem vagy: a vágyam és a multam,
Hold, rózsza, rét s hajnali harmatosság.

1919.

TÉLVÉGI DAL.

Tavaszdik alázatom
Hideg decemberi szívemben
S mint szent fa, úgy elágazom
A hozzád való szerelemben.

Az én erőm s a te szépséged
Együttés, tüzes diadal,
Nagy bennem a te dicsőséged
És örök életet akar.

Velem légy, ha a szél kitép
S űz örök csillagbujdosóra;
Vigyázz, hogy lábam merre lép
S hol visz az út a szépre, jóra?

Ha testtel — fogyván ereim —
Követni lelkemet nem bírom.
A Szépség s Jóság hegyein
Te légy a mankóm, ágyam, sírom.

Mert Te tudod, hogy ez az élet
Örök bús lélek-szépítés
S bennem is szebb és jobb a lélek,
Amikor csókodra ítélsz.

Tudod hogyan kell játszani
Földi, futó fény nagy tűzében,
Ha öröklét akar látszani
A férfiak piros szívében.

1920.

SZÉPSÉGEDDEL S ASSZONYVOLTODDAL

Megütötted szemem. S szememből kitágult
Egy régi templom, ki már mindig parancsol...
Egy régi harang s emlékezem a rangról,
Mit nyolcéves fiatal homlokom viselt...
Nyolc év, te tiszta rang, amiből kitelt,
Hogy „apa” legyek... És „fiú” is... „Király” is!
Király, óh, Király! Alattam szent majális
Harsogott énnékem szekfűből kirakva
Pajtások homlokán. S jó szívem megadta
Az Urnak a reggeli s esti imákat...
— Hajolj le, Kedves, és ezt a régi lázat
Ird föl együvé szakadott életünkbe!

Betűmarott bús, kék szememre nyisd rá
Szép szemedet. S embermarott szívemre
Vágyaid harmatos liliomát tedd le...
Oh, jaj, nekem, mert új Istenhez mentem,
Kinek bús arca nincs a buzaszemre vésve
És semmi Verona-kendőn nyoma nincs. Aki ellen
Husvéti küszöbömet jó barányaaim vére
Nem védi... Oh, jaj, nekem! Gépből van ez,
Emberfeletti, rút-rút, hideg okosságból,
Mely vasból önt erdőt s mezőim kiheréli
És nincs, nincs igaza a régi Isten nélkül,
Mert megfagynak benne az Ember rózsafái!

Im asszonyágod előtt most leborulok én
És legyen nekem ez asszonyág szerén:
Cél, hogy fiatal erőm kitelhessen,
Hit, hogy valahol magamat megkeressem,
Akarat, hogy zászlóm kezemből ki ne hulljon,
Isten, akin emberszemem már megvakuljon,
A régi templom s a régi harangok,
A senkit marásra nem lázító rangok,
Amiknek életét e gépmámor alá
Temetett vak élet soha föl nem éri, —
S amikre szent, áldott csipkerózsa-váltást
A te szűz, fiatal szivedtől kell kérni.

1919.

HÁZAM TÖRVÉNYEI.

Hidd el, hogy nagy szégyen erős hímembernek
Rígmusokat írni gyönyörű néembernek,
Mert, ha a szép rígmus meg is vagyon írva,
A nagy férfibánat még sincsen kisírva.

Vágyaim előtted pirulva kibontom
S imhol én házamnak törvényeit mondom:

„Testnyi szűk a lélek mindenütt manapság,
De túl küszöbömön nem ez a vigasság
S szívem benyilóján, — ha a lélek fázik —
Vágy borozik csöndben s nem a kéj kocsmázik.

Járhatsz itt virággal, mindörök pünkösddel,
Te kegyes kedvednek ereit ne kösd el;
Itt az Öröm minden zsoltárát kell tudnod,
Engem hiteltetni: ez az asszonyjussod!

Fülem' hiteltetni, hogy a Mindent halljam,
Szájam' hiteltetni, hogy a Mindent valljam;
Tegnap látott erdőt szemem ne felejtse
S ma látott mezőkkel szerelembe ejtse!

Te leld meg a nappal én nagy testvérségem,
Földdel, televénnyel örökös egységem

S minden titokfutó fényt, ha igét hordoz,
Minden Istent meghívj estéli boromhoz.

Óh az Öröm minden zsoltárát kell tudnod;
Engem hiteltetni: ez az asszonyjussod.

1919.

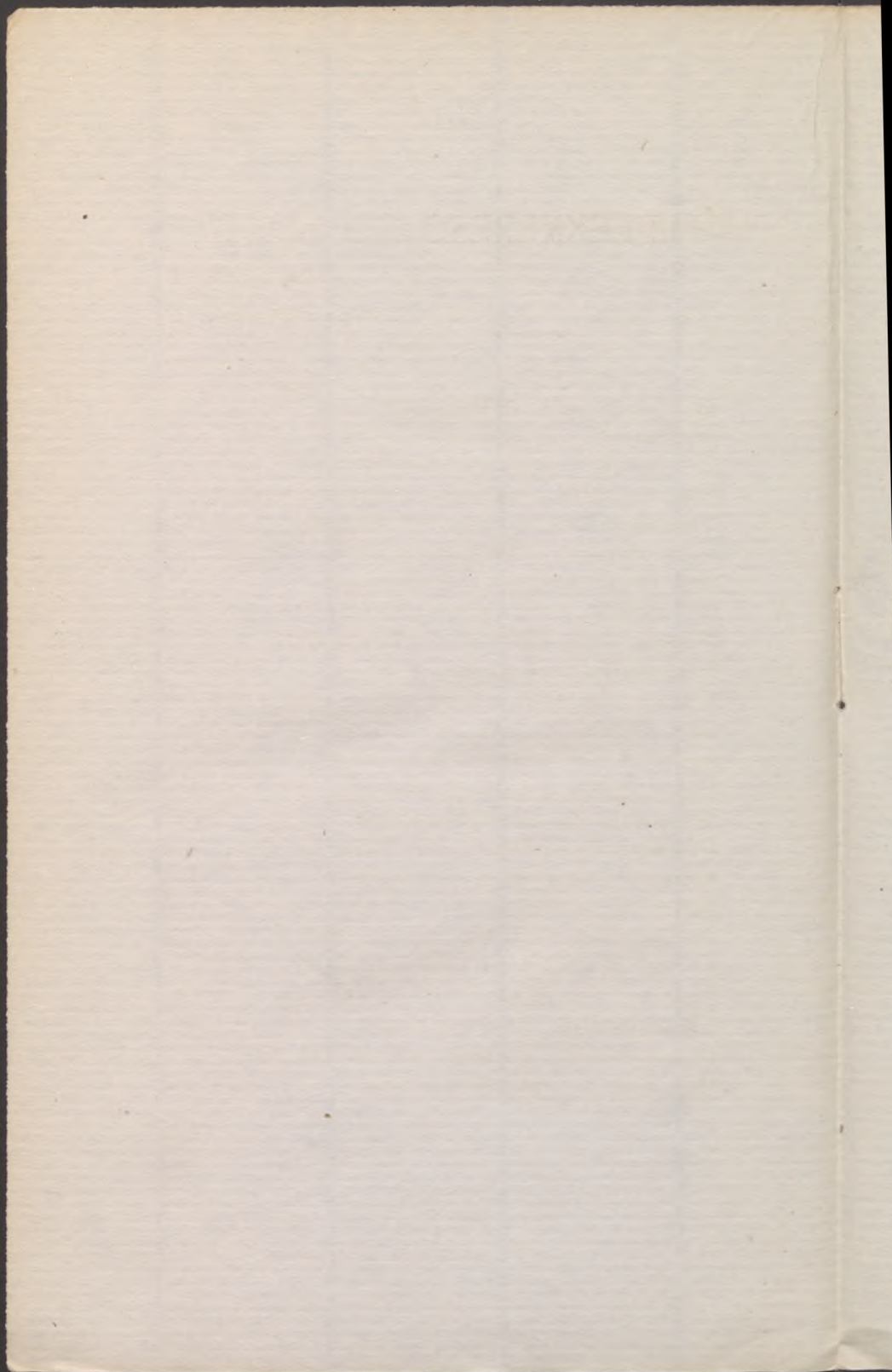
THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1900

LÉLEKKERESŐ

(LEGELSŐ VERSEIM.)

LÉLEKKERESŐ.

Régi verseim elé.

Így hívhatom. Az ifjúságom ez.
Lélekkeresés... Futok ezer pózban
Az Isten előtt; valahogy lebéklyózzam,
Hogy szeressen, megtartsa, szeressen nagyon.
Próbálok koldus és mégis dús maradni
S oly nagyokat álmodni önmagamról,
Hogy bibliák nőjjenek bús szavamból
Az Emberről, mert tudom: elfogadni
Ő mégis csak a jobbat, a szebbet akarja,
A lelkezettet, mert az az ő arca, —
A Lélek. Miközénk nem jó soha mással,
Csak ezzel és ím' tiszta vallomással
Vallom: habárha szerettem testemben,
Tarka, pogány álmokba burkolózni,
Erő és szépség oltárán megadózni
S testem élet a hangos csóktetőkön
Köszörülni asszonnyal s víg mezőkön
Vérem víg napjait díszíteni násszal;
De *hosszúhasonlítani* nem így akartam,
Óh nem akartam soha, soha mással,
Csak, ami ő: a lélekkel... S a lelket,
Ezt a gyönyörű táborhegyi álmod,
Láttam mindig, — akárha szűzességet,
Halk virágot, vagy durva sebeket

Próbáltam magamon ezer pózban;
Mind érte volt, hogy én őt lebéklyózzam
Lélekkereső, gyönyörű éveimhez,
Az én szomorú, szent ifjuságomhoz,
Őt, az Istent és szerelemre hozzam
Magam ellen, hogy szeressen, megtartsa
És jobbja dicsőségén elfogadjon.

1920.

KOLDUS AZ ORSZÁGÚTON.

Hölgyem, ha látnád, rongyos a ruhám!
Hölgyem, ha tudnád, mennyit éhezem?
Porfelhős úton pille fény után
Megyek s mosolygok édesen,
Merev szemmel, bután.
Hölgyem, ha látnád, rongyos a ruhám!

„Tegnap kevély király Hispanián,
Ma nincsen többé párnám s otthonom.”
Ezt dúdoló don Rodrigó után
Lépős ütemben dúdoló
Eszmétlenül bután
„Tegnap kevély király Hispánián!”

Hölgyem, még most is elegáns vagyok!
(Nyakkendőmből alkottam övemet)
Ritkán esik meg, hogy jéggé fagyok,
Jaj, csak, ha téli szél nevet
Vidámat és nagyot
Fa mellé dőlve kissé megfagyok.

Hölgyem, ha látnád pálinkát iszom!
Hölgyem, ha tudnád, mily jó ez nekem.
Most már nem csókjaidtól, nem bizony,
Nem attól fénylik a szemem...
Most már... bizony... bizony
Csak úgy, hölgyeim, ha pálinkát iszom.

Hej, hull a hó, hej hull a hó, a hó!
Aláfeküdni, huj, mily élvezet.
Füled sincs már ki, jó don Rodrigó!
A gúnyos szél nagyot nevet:
„A hó alatt be jó,
Füled sincs már ki, jó don Rodrigó!”

1910.

MOST ŐSZ VAGYON.

Most őszi vagyok s az őszben egy legény
S a bús legényben fájdalom vagyok
S a bús legénynek pénze nincsen
Pedig az anyja sem csókolja ingyen,
Hej cinárom, tillaárom!
S a bús legénynek pénze nincsen.

Lelkében asszonyfűrt a lobogó
Egy szűznek örök híret hirdető,
De rossz zsidó az istenadta
Lelkét, dalát könnyelműn ingyen adja
Hej cinárom, tillaárom!
Nem jó zsidó az istenadta.

A sarki rendőr is rá-rámered,
Elfogja-é vagy hadd fusson szegény,
Mert rongyos ám az istenadta,
Pacuhán lóg a gúnya rajta
Hej cinárom, tillaárom!
Nagy rongyos ám az istenadta.

Tegnap királynak hitték egy dalért,
Ma lenn az uccán göggel nézik
„Ki ez a rongyos?” kacagva kérdik
A gyöngyös mellű, drága nénik
Hej cinárom, tillaárom!
„Ki ez a rongyos?” kacagva kérdik.

Urak és hölgyek, ez a rongyos úr
Király lehetne, annyi kincse van.
De lelkén a gondnak hét pecsétje
S vigyáz a nyomor, hogy le ne tépje
Hej cinárom, tillaárom!
Lelkén a gondok hét pecsétje.

Urak és hölgyek, ez a rongyos úr
Kincses lelkével éhen pusztul el,
Mert pénz nélkül itt semmi sincsen;
Ma már anyánk sem csókol ingyen,
Hej cinárom, tillaárom!
Ma már anyánk sem csókol ingyen.

1910.

VERS EGY RÉGI NYUGAT FEDELÉN.

Ígnotus Nancyból írt disputát
Rómából küldött verset Kaffka Margit;
Én Istenem, ki hisz el oly butát,
Hogy itt egy úr ezen búsulhat annyit
Süppedt szívvel magában,
Itt Budapesten, a Tompa-uccában.

Más fölé száz nem ismert mámor hajlik,
Száz idegen ég mond neki mesét;
Itt apacsfüttý és kocsiszítok hallik
S az álmokat csúfolva veri szét...
A lelked elborul
S egy hökkent könny a szivedbe szorul.

Az Isten könnye sokszor hull ide,
Kibuggyanó egy szép lélek romlásán,
Óh, sokszor az egész világ szíve
Zokog az elhagyott Midász lakásán
És ha csalna és ha hazudna;
Lelked itt menekülni mégse' tudna.

Hogy elcsattanjon velőtrázó csókja,
Paolo s Francesca idemenekül,
Itt játszódik le Dante Infernoja

Egy összevert, beteg szíven belül
De mint Holttó táján az élet,
Röptében megfullad a büszke lélek.

Ignotus Nancyból irt disputát,
Rómából küldött verset Kaffka Margit,
Én Istenem, ki hisz el oly butát,
Hogy itt egy úr ezen búsulhat annyit? ...
Fájhat egyáltalában
Ilyesmi Pesten, a Tompa-uccában?

1911.

KURUCOK ÉLETE.

Azért, hogy rongyosan ülök paripámon,
Az én bús életem senkinek se fájjon.
De kinek is fájna
Szegény legényeknek nagy szomorúsága
Fájdalmatossága?

Elégett a tanyám labonc örömére!
De az én bánatom senki meg ne kérdje!
Nem hullong a könnyem.
Jó kuruc, ha ki az, elviseli könnyen,
Elfeledi könnyen.

A labanc elvitte gyöngyös feleségem,
De azért, de azért ez se fáj már nekem.
Nem hullong a könnyem!
Jó kuruc, ha ki az, visszaszerzi könnyen,
Meg is leli könnyen.

Holttestét az úton úgy is megtalálom,
Mert hiszen más legényt nem ölel a párom.
Meghal az magától;
Jó asszony, ha ki az, nem fél a haláltól
Az urától távol.

Két piros fiamat labonc fölneveszti,
Jó kuruc apjának neki is ereszti.
De tudom a vérem,
Megfutós, rossz labanc abból sose' leszén.
Jól tudom a vérem!

Azért, hogy rongyosan ülök paripámon,
Az én bús életem senkinek se' fájjon.
De kinek is fájna
A szegény legénynek nagy szomorúsága,
Fájdalmatossága?

1910.

SE' HANG, SE' FÉNY.

Se hang, se fény, már minden elsötétül,
Kietlen, gőgös lelkem is kibékül.
A megtépett bolondnak
A rengő fák merengő dalt susognak.

Találkozunk és sírunk mind a ketten:
Óh, hogy mi lettél? Óh, hogy én mi lettem?
Se hang, se fény semerre;
Nincs, akit sorsa véresebbre verne!

Körültünk álmok és árnyatlan éjjel
S mi szenvedünk a csók tilos tüzével.
A régi bűnbe estünk:
Áhítja egymást forró vérű testünk.

Jön a kacsinda hold. Megyek, virágom!
Ma túlleszek még tizenkét határon.
Se hang, se fény semerre:
Van-é, kit sorsa véresebbre verne?

Üdvözlöm őket, akik elraboltak,
Üdvözlöm őket és ne jöjj ki holnap!
Ilyen futó bolondnak
A fák mindennap másfelé susognak.

1910.

KUN LÁSZLÓ ÉNEKE.

Ringy-rongy élet, be' szép rongy...
Szép lyány, Rózsa, mesét mondj,
Bort is tölts a kupámba:
Ugyse' teszed, sose' tetted hiába!

Csít-csat, csít-csat be' szép csat...
Csókot szép lyány kevés ad.
Szállj, Rózsám, az ölembe:
Így esik az, úgy esik az kedvemre!

Gimb-gomb, gimb-gomb aranygomb,
A vén fákon aranylomb...
Rózsikát megköszöntöm,
Össze-vissza csókolgatom a gyöngyöm

Kicsi vagy, kicsi vagy, de szép vagy!
Rózsikám, kicsikém, enyém vagy!
Az én ágyam virágos:
Ott mulatni, ölelkezni nem káros!

Bús hold, vén hold, ha feljő;
Búsan ling-leng a szellő...
Hűvös a hold sugára;
Hadd takarlak a királyi palástba!

Ringy-rongy, ringy-rongy az élet...
Hagyd el tündér-mesédet,
Simulj hozzám virágom,
Ugyis kevés a gyönyör a világon!

1910.

ÉJFÉLI HARCOK RÉGI KEDVESEMMELE.

Ébredezik a mult titkos rózsaköddel,
Rózsaköd méhéből kibomlik a tested.
Sorsom engem kínnal, búval, bajjal tört el;
Ahogy vágyó szemmel álmaim közt leslek:

Hogy bomlik a fátyol? Hogy villan az emlék?
Hogy ragyog ki benne büszke gyöngyház melled?
Tested nekem, mintha szeretője lennék,
Harmatosan hajlong a hold fénye mellett.

Igy látlak meg éjjel! minden áldott éjjel!
S vágyó szemmel üzlek át az óceánon,
Túl a Csimborasszón, vizen-földön széjjel,
Kínos, beteg kéjjel az egész világon.

Grönland hideg haván jégzobornak látszol
S mellem a mellednek forró takarója!
Libia homokján elepedsz a láztól
S remegő kezemből hullong rád a rózsa!

Éjfélíg menekülsz, éjfélkor megállasz,
Kigyó tested lila, lágy szirmokra nyúlik.
Szavam szakgat, unszol: víg mosoly a válasz,
Szemem imájába szemed gúnyja hullik.

Ragadozó testtel a mellemre kúszol,
Hazug vérigéid játszanak fülemmel,
Szétbontott hajaddal bilincsekbe húzol
S már reszket a szívem halálsejtelemmel.

Egy perc s elaléltat zenés susogásod
S hallgatlak s már hiszek s már áldalak szinte,
S ekkor a szívembe körmöd belevágod
S megtörölöd a vért kondor fürteimbe!

1911.

DALOLVA SZEBB.

Egy szent napon megtudod életedről,
Hogy élve szép, de kidalolva szebb
És ének lesz a tarka életedből,
Egyforma ritmust ölt a csók, a seb.

S ha tudod, hogy örök dolgok a percek
S az első csókodtól az utolsóig
Minden csókod örökre benned reszket;
Akkor lehullnak szomorú béklyóid,
És széles ívben viszed már a sorsod,
Viszed magaddal, minden régi éned,
Régi sebed is mind sziveden hordod,
Hogy élted legyen Isten életének
Tiszta visszhangja: egyetemes élet...
... A dal miatt van, hogy sosem felejtet
Egyetlen voltodat sem s el nem ejtet
Egyetlen énedet sem s így közelgesz
Száz színváltozáson a Végtelenhez,
Kibe csók és seb egyformán tartozik.

Igy tudtam meg én is az életemről,
Hogy élve szép, de kidalolva szebb
És ének lett a tarka életemből.

1912.

EGYEDÜL AZ EGÉSZ VILÁGON.

Ha megjövök ne nézzetek rám,
Cafatokban lóg lelkem-testem.
Gyilkos út volt az én nagy útam,
Saturnusról Venusra estem
És míg az Ūrben bukdácsoltam,
Százszor haltam meg lázas lesben.
És nem jött színes Isten-féle,
Hogy lett vón' a lelkem menedéke!
Ne kén' így sírni, ázni, fázni
Lélektelen, örök sötétbe'.

De ez az erő, gyáva lelkek,
Így élni göggel, egyedül,
Lucifer orcát villogtatni
Az Ūr színén szemtelenül
S mégis szeretni a világot
Egy kékre vert szíven belül!
S ha fáj már a magányosságom;
Lelkemet végig a világon
Kifeszítem szent tengelyül
S engem kering mindenkor minden!

Óh nagy urak, itt künn a végen,
Valami apacs-menedéken,
Egy elűzött királyfi él
Tengvén a bús univerzumban

Mindig-mindig deliriumban
Szívétől már mindenki fél;
Százszor megmarja apját-anyját
S mikor már mindenek elhagyják:
Örül, hogy ő magában él
S egyedül az egész világon!

1911.

VA BANQUE.

„Ifjúságod robot s vérvesztés:
Szerenád, bor és nő helyett.
Szivedet veszed a kezedbe
S kifacsarod a véredet:
Bírod?”

— Adom! Mi kell még?

„Bársonyod nem lesz, selymed nem lesz,
Aranyod, pénzed más e holmi;
Sziveket mégis pénzedért kapsz
S ingyen anyád se fog csókolni:
Bírod?”

— Adom! Mi kell még?

„Párod idegen öltre fekszik,
Jégverés, kór dül vetésidnek
S akiknek talán papja lettél,
Arcúlköpnék és megfeszítenek:
Bírod?”

— Va banque! Mi kell még?

Az Isten fölém hajolt áldva
S indult a vén tót unokája.

1913.

A NAGYAPÁM.

Föld tüdejét nyár dagasztja,
Nyáréji láz babonáz,
Testemet a kór sorvasztja,
Lelkemet sorvasztja láz.
Óh nyár szive: júliussa,
Földieknek drága jussa!
Drága nőket drága láz
Férfiaknak forró vágyán hancurozni babonáz
S engem szuvas fajtám átkán sírni, írni hajt a láz.
Szomjam pohara, kis párom,
Margitom, a kedvesem,
Már-már nem is szalmazsákon,
Faragványos, finom ágyon
Szenderedik kedvesen.
Cipőcskéje már nem ócska, fejedelmi kis topán
S nem butácska már a szócska csöppke, csinos ajakán.
Lihegek az ócska ágyon,
Bús, bomlott Midász király,
S lázam, az én drága lázam,
Mindent széppé delírál.
Óh szent ez! Így lázaimmel
Margit ölén elheverni,
Élni dúsát, esztelent:
Kitágulva önmagamból,
Szétlobogva magamon túl
Odakünn az ablakon túl

A világ már a szobám . . .
. . . Jaj az ablak! Gyöttelelem!
Az az ablak! . . . Jaj, az ablak! . . . Sárga rém jó;
 förtелеm!
Mellem megrándul hörögve;
Jaj egy részeg tót röhög be
Szobám rideg ablakán:
A nagyapám! A nagyapám!

Ráncos, öreg tót röhög be
Részegen az ablakon;
Sárga hulla nyög hörögve
Ájultan az ágyamon.
Szememből lelkem kifordul
És helyére vad köd ül;
Künn az orkán ordít zordul
Benne halál hegedül.

Ablakomban barna butykos;
Itt hagyta a nagyapám:
Kézem verejtéktől lucskos
S nyúlik az üveg után.
Mellem megrándul hörögve:
„Éljen! Éljen nagyapám!”
S én is iszom már röhögve . . .
Minden áldott éjszakán
— Így öl meg a nagyapám!

1913

UTBAN KRISZTUS FELÉ.

Óh, Élet, Élet, Élet,
Te szüntelen halála
Igaznak és erősnek,
Ma szent hegyibeszéddel
Szívem megkoszorújom
S a szeretetnek hősi
Hadaít elindítom
Lelkemben ellened, hogy
Minden szélóvta völgyben
Lássák: nincs Te előled
Menekvés semmi másban,
Ha nem a szeretetben.

Imé, hogy új törvény jött,
Elmenni magamon túl,
A legiszonyúbb széptől,
Magamtól, — egyre messzebb
S én, szeretetben délceg,
Az új törvényben járok;
Csókolom elesettek
Bűnét és megöleltem
A szenvedést dacossan.
Hívom szerelmesemnek
A vakot és a bénát,
Hogy lélek nőjjön bennük,

Mert abban születik csak
Jobb szem a földi szemnél
S a Szépnek és Igaznak
Istenben izmosuló
Rugalmas, karcsu teste.

Óh Élet, Élet, Élet,
Ha nem több is a sorsunk,
Mint egy dermedt sikoltás
Az önzés éjjelében;
De jó az én vitézem,
A Szeretet, ragyogva
A bethlehemi pajzssal
S minden szélóvta völgyben,
Ha majd közékük illan,
Fölsírnak a családok
És édes bénulásban
Nem tudnak soha többé
Harapni, csak csókolni,
Sem elvenni, csak adni,
Sem ölni, óh csak élni,
Csak élni, élni, élni.

1915

TOMPA-UCCA.

Hajh, sárga végzet be jól kigondoltad:
Nyomor-processiók és Tompa-ucca...
És elcsámpul a lelkem, mint Piza nyegle tornya,
Beteg csudának fölkerül a sutra...
Elforran a lelkem földrázó tüze
S lesz vakondok-eszmék lélektelen bucka.
Oh, a pusztában megvakult Johanán-igék
Elvérzenek a nyomor fényrabló falán
S az idők rút dühe visszaveri rám
Suhintó öklöm söprő, bátor ívét.

Ujjamban Fidiász vésőjének titka
Alusza várandós, csipkerózsa álmát
S a por fiát váratlan Istenné nagyítja
S zokogja előtte suta Kain-imáját:
De döglött csillagok buknak le vakítva
S az Úr piszkával köpik arcul a bálványt,
Kit hirdetek, a dörgő munka lelkét,
Bottlott szívét az átkozott világnak,
Kire vérködös évet adtak Nessus-palástnak.
S én sirom előtte lelkem bús szerelmét.

Isten zúg bennem, de ím' Tompa-ucca:
S lelkemen zuhog már árnya a halálnak.
Elforrant eszmék lélektelen bucka:
Jaj, hogyan gyuljék itt új hit a világnak

Eget tépő torony de ferde, furcsa,
Kit mérnöke elszabott szomorú csudának,
S ki otromba árnyát hegyek ormára huzza,
Vitustáncos, göthös Szibilla-lélek,
Idők órája. S az öntudatlan lényeg:
Tompa-ucca, halálos Tompa-ucca.

Sorsom bizarabb, mint Dante legszebb álma
S egy univerzummal lett terhes a lelkem,
Sok Brutus-izmomat Lucifer bőgve vássa:
De csontom is zengi már ember-szerelmem,
S ki jók s gonoszok ekvátoraként
A véres, üszkös Földet zokogva megöleltem,
Futok a vérvert fekete esztendőben
És urak és hölgyek nagy hahotájára
Bús imatorzók gyulnak csámborult számra
Új, tébolygó, lihegő oltárkeresőben.

S az Ember színe előtt, ki cudar elmék
Zúrt mákonyán most egymást töri, zúzza
Zokogja vonagló, végtelen szerelmét
Egy úr, kit megöl majd a mocskos Tompa-ucca ...
Óh itt, itt, ahol úgy bujkál bús elméd
Álmok alá mint sivatagok strucca;
Az új ember-vallásra tette föl a lelkét
Egy furcsa sors, melyet még so'se láttam
Örök szimbolum e hollóhangos határban,
Egy sors, amit úgy hívhatsz: „Tompa-ucca!”

1915.

ANYÁM KÖNNYE.

Anyám szeme mint apadt tófenék
Egyetlen könnyel csillog szüntelen . . .
Ó, adj már néki záporozó sírást,
Te könnyel is fukar, Te könyörtelen,
Gyalázatos élet, adj sírást neki!

Mi mély ez a magános-könnyű bánat!
Amióta látom, így sír az anyám;
Szemén egy könny: de teli gonddal, váddal,
Mintha az egész, gonosz világ baján
Ő volna az egyetlen tiszta könny.

A mások sírása mily szép s egyszerű!
Tavaszi zápor, mitől a tetők mocska
Leväsik és az ég is kiderül, —
Mások szívét milyen nagy sírás mossa,
Csak az én szegény anyámét soha!

Élet, üss, verj, hogy még az Isten is
Zúzattatásomat fölzokogva lássa,
Üss, verj, — de ne bántsod az édesanyámat,
Engem üss, hogy megszülessék az ő sírása,
Ejtsd el életemet, a síralomig törd le,
Üss, üss, mert belehal az édesanyám
Abba a sírásig so'sem oldott könnybe.

1914.

VERKLISGYEREK NAENIÁJA

Jól alszol Mila? Jó a koporsó?
Nézd, Mila, itt van minden, minden:
Koszorú, fátyol, hófehér ruha,
Arany nyaklánc, azsúr az ingen,
Minden, minden! . . .
A tiéd!! . . . Csak ne tudja a kapitány,
Mi mindened van, fehér Milám?

Kérd meg az Urat, kicsi Mila,
Engem, ahogy tud üssön-verjen!
Bor, börtön, köhögés nyüge
Mocskos szivemen hadd heverjen!
Verjen, verjen!
Csak válladról haragom foga
Muljék el rúgásom nyoma . . .

Kérd meg az Urat, kicsi Mila,
Téged, ahogy tud áldjon, áldjon!
Ne kelljen ülnöd minden ölbe,
Ne adjon madámhoz, aki bántson,
Áldjon, áldjon! . . .
S vegyen ölébe, míg jövők!
Tartson ölében, míg jövők.

„A legrongyabb a sárga házban”
Ezt mondják rólad ide lenn;
De ugy-e fönt, ahol olyan kék,

Nem bántja Milát senkisésem . . .
Ugy-e nem, úgy-e nem?
Ott csak a te ruhád hófehér . . .
Ott csak a te lelked hófehér . . .

Jól alszol, Mila, úgy-e jól, kicsim?
És nem haragszol már rám, úgy-e nem?
Ha meg nem ütlek úgy tegnapelőtt;
Ma sincs még hóruhá, szívem,
Ugy-e nem, úgy-e nem?
Megvertelek s most itt az álom mind:
Fehér ruha, nyaklánc, azsuros ing!

Élve Senkim, holtodban Mindenem!
Kérd az Urat, hogy verjen engem!
Téged, ahogy tud áldjon, szeressen!
S csókolja vállad' ott, ahol vertem!
Áldjon, szeressen!
S vegyen ölébe, míg jövök,
Tartson ölébe', míg jövök.

1914.

TEDD A KÖVEKET KENYEREKKÉ.

(Krisztushoz írt szomorú óda)

Sebedre nem teszem fel ujjam,
Hinni kell, hinni kell tebenned;
Fáj a Te sorsod, golgotai
Fáj, hogy krisztussá kellett lenned.
Éheztél s kísértett a Sátán:
„Tedd a köveket kenyerekké!”
Csoda kell itt golgotajárás:
Itt csak így leszünk istenekké.

Drágakövekből van a lelkem,
De, jaj, nem tudok szépen élni;
Egyszer magamba részegedtem
S most nem tudok mást: csak henyélni.
Szívemen gúnyos mottó csattog:
„Tedd a köveid kenyerekké!
Lehetünk esztelenül szépek;
Nem leszünk másképp istenekké”.

Hisz' ha csak sátán gúnyja volna:
„Nem leszünk másképp istenekké”.
Csak bús szülöm is ne hajszolna:
„Tedd e köveket kenyerekké!”
Nem átkoznám veszett sirással,
Örjögve az eget, a földet
S hol a szemfényvesztés oly kelendő,
Ezt az örök siralomvölgyet.

„Tedd e köveket kenyerekké!”
Jaj, hisz' így volna jól az élet;
Hanem ez aztán tüdővész is
Teneked lélek, árva lélek!
Tedd a köveket kenyerekké!
Hajrá, körömmel, foggal, bárhog
S bódítót, lelketet fürösztöt
Mitse' igézz fel, mitse' álmodj!

Mért nem lehet egymást szeretni,
Jó emberek, szép emberek?
Egymásra édesen nevetni
Mért nem lehet, mért nem lehet?
Mért kell anyánktól elvadulnunk,
Anyánktól, akit szeretünk?
Mért kell elébe leborulnunk
És irgalomért esdenünk? . . .

És áll a bál: „Tedd kenyerekké!”
Jajgatva, sírva menekülök.
„Tedd a köveid kenyerekké!”
Iszonyú hajsza; megőrülök.
„Tedd e köveket kenyerekké!”
Üvölt az örökös gravámen.
„Tedd a köveket kenyerekké!”
És belehalok — Ámen, ámen.

1911.

ELHAGYOTT LÉLEK.

Deliriumban, tarka ködben
Henyél egy rég elhagyott lélek
Napszámrobotra kárhoztatva:
Ez én vagyok ,s már rég így élek.
Sok ronda ős belémnyűtt vérét
Szent lázú ichorrá neveltem;
De e vérhányató robotban
Elkopsz, én csodamívű lelkem.

Elkopsz, Te forró, drága lélek!
Nincs veled párzó. S e türtőzés,
Megöl e könyveken vajúdó,
Örökös lelki önfertőzés.
Rozványi a Tompa-uccában
S te odakünn az Űrben fázol,
Jaj, mi ketten, én édes lelkem,
Istenek lettünk volna bárhol.

Alszom, alszom a tarka ködben
Kaméleon-deliriummal
S párzani hív egy szomorú hang
Az elvérző univerzummal.
Bús ugatás a köhögésem
Itt lenn a piszkos Tompa-uccán
De halálszomjas, szelid zsolozsma
Ha túljutott a földi hurcán.

Rozványit a Tompa-uccában
Fojthatja ez a lassú múlás;
Rozványi a Tompa-uccában
Mégis, mégis szent csillaghullás.
Rozványi a Tompa-uccában
Nem fog butykoson tönkremenni,
Rozványi a Tompa-uccában
Szentírás-patak akar lenni.

Cenkorda hajh! Épül az oltár!
Rakja e drágamívű lélek!
Cenkorda hajh! Zokog a zsoltár!
Zengi e csodahangú lélek!
Rozványi a Tompa-uccában
Nem fog butykoson tönkremenni,
Rozványi a Tompa-uccában
Szentírás-patak akar lenni!

1913.

OLTÁROM.

Legörgő, sisiphusi kövekből
Épül az én külön oltárom
S mire egy-egy kő megillik;
Dül rá a vér orromon-számon;
De nem fáj ez az örök vérvesztés!
Nem is oltár, kinek kövére
Nem hullt ki cseppig papja vére.

Én hulló véremért veszem meg
Nagy, különös, szomorú lelkem,
Mert életem nem több, nem jobb, nem szebb
Mint bárkié e földi szennyben.
Ifjúság? Nos bort én is ittam.
Asszony? Csókoltam Margit száját.
Pénz? Lyukas az én zsebem annak.
Élet? . . . Robot az istenfáját.

Anyám pénzt, Margit csókot és vért,
Sorsom robotot követel,
S oltáromról a szarka Végzet
Kapzsín lop egy-egy követ el;
De túl vagyok kedden, szerdákön,
Állok pünkösdi, magas hitben
S kevés ahhoz, hogy összetörjön
Egy asszony, egy élet s egy Isten.

Lehet rajongó vagyok én csak,
Egyébként öt föld senkije;
De fölrohanó fájdalmaimból
Épül az oltár s a pap hite
Úgy forrt ki eszmés kínjaimból,
Hogy elbukott régen a szíve,
Ki nem lendült föl magasabb életbe
Eszmeszívű, szárnyaló dalaimkor.

Margit és anyám marhat, téphet:
Oltár lesztek, én köveim!
S az Ember, kiért vérzem, nem érthet:
Oltár lesztek, óh, köveim!
Bár minden ököl szíven találjon;
Oltár lesztek, szép köveim!
Dülhet a vér orromon-számon:
Oltár lesztek, szent köveim!

1913.

TARTALOMJEGYZÉK.

EGYSZERŰ TANITÁS.

	Oldal
Örök Ritumus ...	7
Gondolat dicsérete ...	8
Élet és Gondolat tiszteletén ...	10
Egyszerű tanítás ...	12
Gond! ...	14
Hellén nevetés, názareti sirás ...	16
Romantika ...	18
Az októberi törvény ...	20
Esteli vetkezés ...	22
Örök motto ...	24
Quo, quo scelesti ruitis ? ...	25

HIDAK HIMNUSZA.

Hidak himnusza ...	29
Miserere ...	31
Evangeliumi magyarság ...	33
A szépség régi ormain ...	35
Georgikon ...	37
Sasok adója ...	39
A végekért ...	41
Annával Berzsényi asztalánál ...	43
Lakodalmi ének ...	45

Ó, ÉLET SZIVE : EMBER.

Szent János utolsó prédikációi I., II., III. ...	49
A szép, reggeli fohászkodás ...	54
Hajnali szerenád ...	56
Férfitestek ünnepére ...	58

	Oldal
Férfi, bús látvány...	60
Dunakorzó ...	62
Aki az életé ...	64
Óh, Élet Szíve ...	65
Oltárom füstjében az Ember ragyog ...	68
Marziász zsoltára ...	70
Walt Whittmann szelleméhez...	73
Óda Krisztushoz ...	75
Az Emberért ...	77

TESTVÉREIM, SZENT FIATALOK.

Testvéreim szent fiatalok ...	81
Ady Endre emlékének	
I. A magunk szerelme ...	83
II. Búcsúzóra ...	85
Az én időm nem szent idő? ...	87
Ember harangjai ...	89
Fiatal sóhajt ...	91
A húszéves énekel ...	93
Dadógó magambiztatás ...	94
Az én megtérése ...	96
Diadalmas ifjúság ...	98

SZERELMES ANAKREON.

I. Oltárom szép Lenóra ...	101
II. Ha van mámor ...	102
III. Nyisd már az ajtót ...	103
IV. Aranyfürtös fejecske ...	104
V. Ásít a cifra kályha ...	105
VI. Himtestvér, töltsd a kancsót ...	107
VII. Föl, föl magasra ...	108
VIII. Vigyázz, mert este van már ...	109
IX. Óh Föld! Melledre hajlok ...	111
X. Eszembe tiszta eszményt ...	113

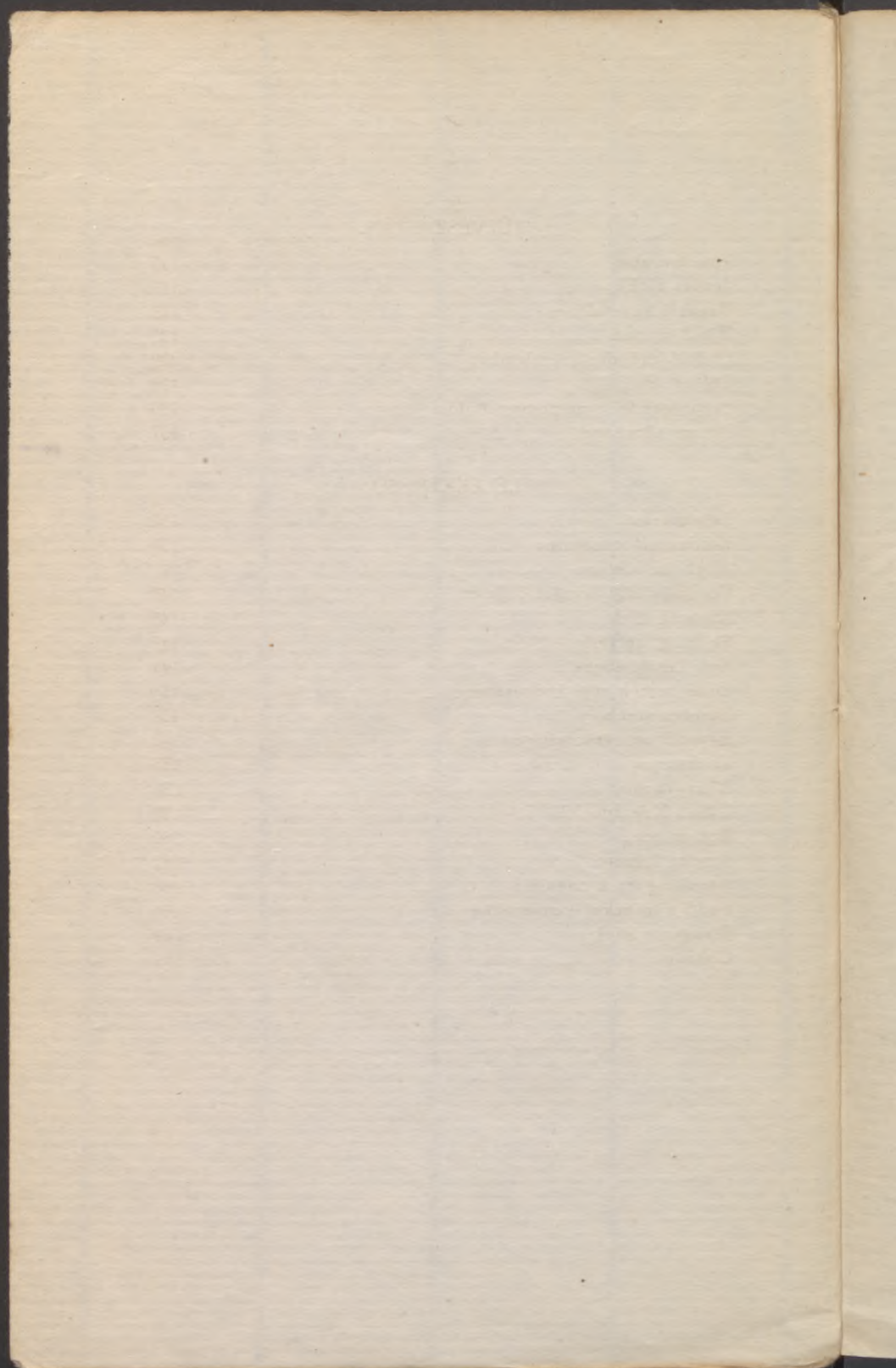
TÜZVÉSZ UTÁN.

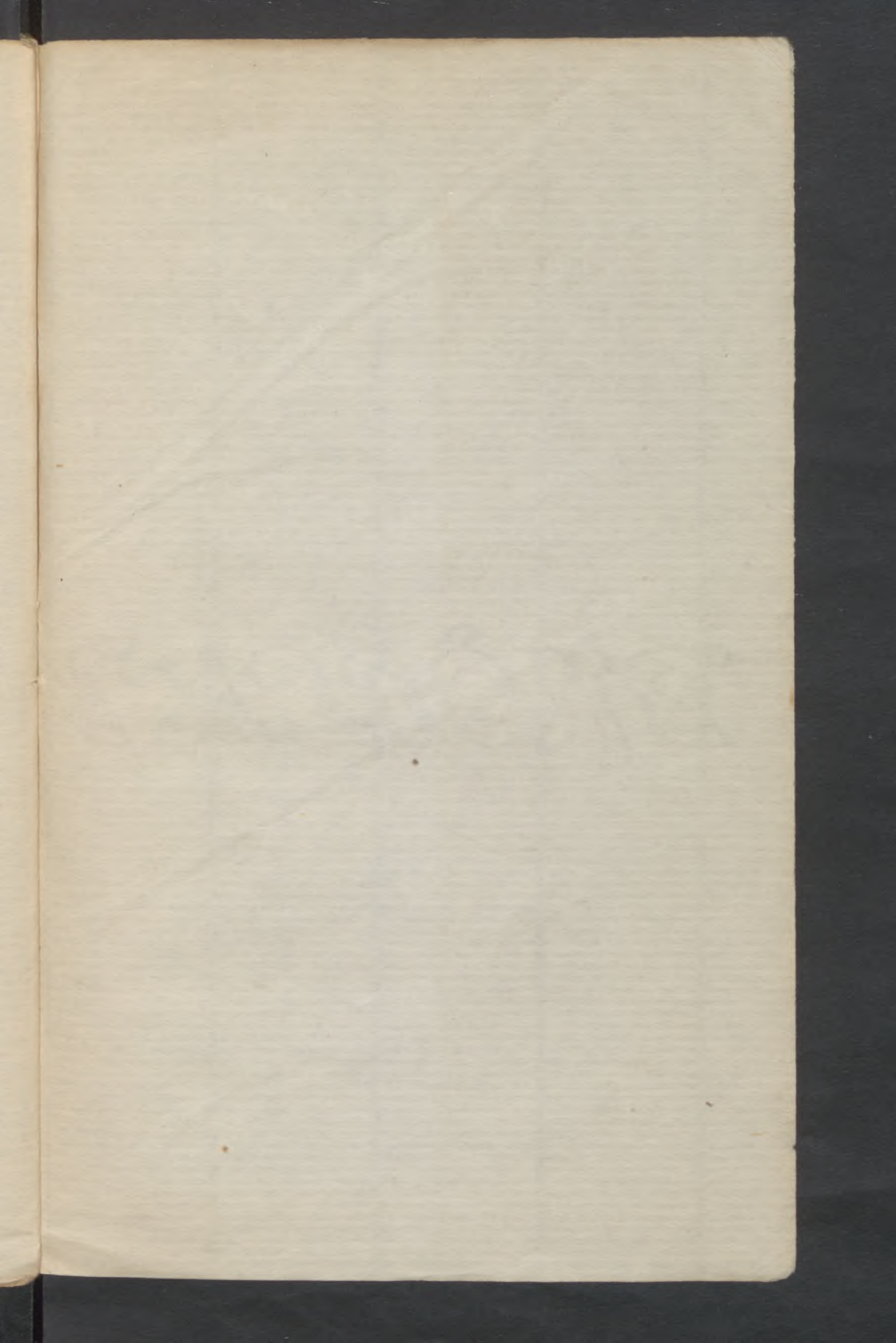
	Oldal
Tűzvész után	117
Junius I – III.	119
Tavaszi követelőzés	123
Hited szerint	125
Dudoló csöndes szerelemben	127
Télvégi dal	128
Szépségeddel s asszonyvoltage	130
Házam törvényei	132

LÉLEKKERESŐ.

Lélekkereső	137
Koldus az országuton	139
Most ősz vagyon	141
Vers egy régi Nyugat fedelén	143
Kurucok élete	145
Se hang, se fény	147
Kun László éneke	148
Éjféli harcok régi kedvesemmel	150
Dalolva szebb	152
Egyedül az egész világon	153
Va banque	155
A nagyapám	156
Utban Krisztus felé	158
Tompa-ucca	160
Anyám könnye	162
Verklis gyerek naeniája	163
Tedd a köveket kenyerekké	165
Elhagyott lélek	167
Oltárom	169

Q A 63/42 ✓

P. Baranyi

A TÁLTOS KÖNYVEI:

BABITS MIHÁLY:

Pávatollak. Műfordítások . . . 25.—

Karácsonyi Madonna. Novellák . . 35.—

Recitativ. Versek. II. kiadás . . 30.—

JUHÁSZ GYULA:

Ez az én vérem. Versek . . . 10.—

KOMJÁTHY JENŐ:

Eloa. Versek 6.—

LENDVAI ISTVÁN:

Fáklyafüst. Versek 8.—

Köszöntő. Hazafias versek . . . 8.—

MAJTHÉNYI GYÖRGY:

Téli szimfoniák. Versek 10.—

RITOÓK EMMA:

Sötét hónapok. Hazafias versek . . 8.—

VÉGVÁRI:

Segítsetek! Hazafias versek . . 8.—

OMÁR KHÁJJÁM

Rubáiját. Szabó Lőrinc műfordítása
 20.—, 30.—, 40.—

Ujdonságok:

BALZAC:

Szétfoszlott álmok. Regény. . . 30.—

HEVESI SÁNDOR:

Azigazi Shakespeare. Tanulmányok. 30.—

KÁRPÁTI AURÉL:

A büsképü lovag. Tanulmányok. 36.—

NYÁRI ANDOR:

János kálváriája. (Egy magyar
 paraszt a vörös hadseregben). . . 30.—

SZENTELEKY KORNÉL:

Kesergő szerelem. Regény . . . 22.—

Sajtó alatt:

SZABÓ DEZSŐ: *Tanulmányok és jegyzetek.*

SZABÓ DEZSŐ: *Egyenes úton.* Tanulmányok.

ROZVÁNYI VILLMOS: VIRRASZTÓ